Samenwerkingsverband
Fryslân–Noard

Ondersteuningsplan 2018-2022

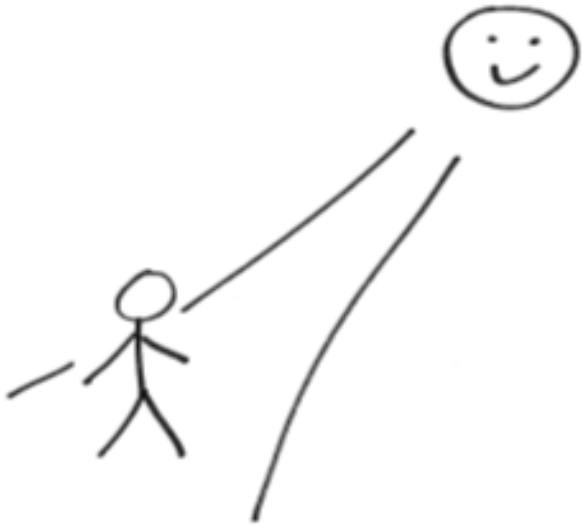

Definitieve versie	Goedkeuring Dagelijks Bestuur OOGO Instemming Ondersteuningsplanraad Vaststelling Algemeen Bestuur	19-02-2018 22-03-2018 12-03-2018 19-03-2018

Inhoud

Voorwoord **5**
1. Het ondersteuningsplan **6**
Inhoud ondersteuningsplan 6
Samenhang met andere documenten 6
2. Visie & Uitgangspunten **7**
Ondersteuningsplan in één oogopslag 8
3. Leeswijzer **9**
4. Terugblik 2014-2018 ..... **10**
Ontwikkelingen 10
Resultaten 10
Regulier waar het kan, speciaal waar het moet 10
Er valt geen kind tussen wal en schip 11
Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet 11
Integrale samenwerking in het belang van de leerling 12
Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie 12
5. Sterke basis & steun waar nodig **13**
Standaarden voor basisondersteuning 14
Deskundigheidsbevordering, kennisdeling en communicatie. 14
LWOO en PrO 14
Ondersteuningsroute binnen de VO school 15
Extra ondersteuning binnen de VO school 15
Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) 16
Extra ondersteuning op VO-scholen via het samenwerkingsverband 17
Expertisecentrum (EC) 17
Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC) 18
Inzet Steunpunt Onderwijs Noord 18
Beoogde Resultaten 2018-2022 ..... **19**
6. Speciaal waar het noodzakelijk is **21**
Toeleiding VSO 21
Procedure aanvraag TLV 22
Van speciaal naar gewoon 22
VSO-scholen in onze regio 22
Ondersteuning binnen de VSO-scholen 22
Samenwerking met cluster 1 en cluster 2 scholen 24
Beoogde resultaten 2018-2022 ..... **24**
7. Samenwerking met ketenpartners **25**
Samenwerking met gemeenten **25**
Ambitie 25
Provinciaal en Regionaal Overleg 25
Lokaal 26
Preventie en opvoed- en opgroeiondersteuning in en om de school 26

Aanpak thuiszitters 26
Gezamenlijk arrangeren in onderwijs-zorgarrangementen 27
Leerlingenvervoer 27
Samenwerking binnen het onderwijs 28
Doorgaande ontwikkelingslijnen 28
Samenwerking met overige instanties 29
Jeugdgezondheidszorg 29
Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen 29
Inzet Landelijk Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOE) 29
Academische Werkplaats Friesland (AWF) 29
Beoogde Resultaten 2018-2022 30
8. Samenwerking met ouders 31
Educatief Partnerschap 31
Ondersteuningsplanraad (OPR) 31
Ouders en school - zorgplicht 31
Ouders en school - betrokkenheid bij extra ondersteuning 31
Ouders en samenwerkingsverband – ouderorganisaties 32
Ouders en samenwerkingsverband – zienswijze ouders bij aanmelding OPDC en aanvraag TLV 32
Informatievoorziening 32
Consulent Passend Onderwijs 32
Klachten, bezwaren en geschillen 32
Website 33
Beoogde resultaten 2018-2022 33
9. Bestuurlijke inrichting, organisatie en communicatie 34
Bestuurlijke inrichting 34
Toezicht: Bestuur 34
Toezichtskader 35
Rol voorzitter 35
Stemverhouding 35
Mediation/Geschillenregeling 35
Communicatieroute 36
Uitvoering: Directie 36
Medezeggenschap: OPR 36
Advies: SLP en ZP 37
Interne organisatie samenwerkingsverband 37
Beoogde resultaten 2018-2022 38
10. Kwaliteitszorg: Monitoring & Evaluatie 39
Samen ontwikkelen 39
Afstemming op kwaliteitszorg systeem op de scholen 39
Sturingsinformatie 39
Systematisch en planmatig 39
Onderzoekskader Inspectie 39
Kwaliteitshandboek 40

Beoogde resultaten 2018-2022 40
11. Financiële afspraken en Meerjarenbegroting 41
Meerjarenprognose leerling aantallen 41
Baten 41
Lasten 42
Resultaat en weerstandsvermogen 44
Meerjarenprognose formatie 44

Bijlage 1: Aangesloten schoolbesturen met schoollocaties 45
Bijlage 2: Schematisch overzicht behaalde resultaten 2014-2018 46
Bijlage 3: Kengetallen 2011-2017 48
Bijlage 4: Basisondersteuning 2018-2022 in standaarden en indicatoren 49
Bijlage 5: Doelgroep en trajecten OPDC 51
Doelgroep 51
Trajecten binnen het OPDC 51
Bijlage 6: Schema 'Provinciale Procesafspraken onderwijs-zorg'. 53
Bijlage 7: Verdeling verantwoordelijkheden Jeugdwet en Passend Onderwijs 54
Bijlage 8: Schematisch verdelingsmodel ondersteuningsmiddelen 55
Toelichting bij Schematisch verdelingsmodel Ondersteuningsmiddelen SWV Fryslân-Noard 56
Scholen verantwoorden deze middelen binnen onderstaande kaders 56

Voorwoord

Voor u ligt het ondersteuningsplan 2018-2022 van het Samenwerkingsverband Fryslân-Noard. Dit is het tweede ondersteuningsplan dat gemaakt is na de invoering van de wet Passend Onderwijs per 1 augustus 2014.

Het doel van Passend Onderwijs is om een zo passend mogelijke onderwijsplek te bieden aan leerlingen. Onderwijs dat leerlingen uitdaagt, dat uitgaat van hun mogelijkheden en rekening houdt met hun beperking. Kinderen gaan, als het kan, naar het regulier onderwijs. Zo worden ze zo goed mogelijk voorbereid op een vervolgopleiding en op een plek in de samenleving. Het speciaal onderwijs blijft bestaan voor kinderen die daar het best op hun plek zijn[1].

In dit ondersteuningsplan kunt u lezen wat we sinds de invoering van passend onderwijs in 2014 hebben bereikt, hoe passend onderwijs in ons samenwerkingsverband is georganiseerd en wat we willen bereiken in de komende vier jaar. Gezamenlijkheid en continuïteit vormen de basis van waaruit de komende jaren gewerkt wordt aan het verder optimaliseren van passend onderwijs in onze regio. Sturende principes daarbij zijn de wetgeving en het referentiekader passend onderwijs. Daarnaast zal de komende jaren de focus wat ons betreft liggen bij het versterken van de samenwerking met gemeenten en in het verlengde daarvan met de aanbieders van (jeugd)zorg.

Het samenwerkingsverband is zowel van als voor de schoolbesturen in onze regio. In dit ondersteuningsplan wordt met het samenwerkingsverband daarom zowel het verband van de samenwerkende scholen bedoeld als de interne organisatie van het samenwerkingsverband. Indien het voor de duidelijkheid nodig is, maken we hier onderscheid in en benoemen we dit expliciet.

Was ons vorige motto: “een pad ontstaat door er op te lopen”, inmiddels zijn we ons er van bewust dat we wegen moeten creëren waarmee al onze leerlingen erin slagen om optimale onderwijsprestaties te bereiken. De ervaring leert dat er in vier jaar veel kan veranderen op het gebied van passend onderwijs. Niet al deze veranderingen zijn nu al te voorzien maar één ding is zeker: de professionals op onze scholen én de medewerkers van het samenwerkingsverband zullen zich blijven(d) inspannen om die optimale onderwijsprestaties voor alle leerlingen mogelijk te maken.

Met dank aan allen die hebben meegeholpen aan het tot stand komen van dit ondersteuningsplan.

Anja Biemans
Directeur SWV Fryslân-Noard

[1] https://www.passendonderwijs.nl/

1. Het ondersteuningsplan

Het ondersteuningsplan is een wettelijk verplicht document dat minimaal eens in de 4 jaar wordt vastgesteld door het bestuur van het samenwerkingsverband. Voorafgaand aan de vaststelling van het ondersteuningsplan dient er Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) gevoerd te worden met de betrokken gemeenten in de regio van het samenwerkingsverband. Ook moet de Ondersteuningsplanraad van het samenwerkingsverband instemmen met het ondersteuningsplan.

Inhoud ondersteuningsplan

Het ondersteuningsplan beschrijft hoe de scholen en het samenwerkingsverband binnen hun regio voor elk kind passend onderwijs realiseren. In de Wet op het Voortgezet Onderwijs wordt het wettelijk doel van een samenwerkingsverband omschreven als “een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen de scholen, binnen het betrokken gebied, te realiseren en wel zodanig dat leerlingen een ononderbroken ontwikkelingsproces kunnen doormaken en leerlingen die extra ondersteuning behoeven een zo passend mogelijke plaats in het onderwijs krijgen”[2].

Op grond van wetgeving zijn in elk geval de volgende onderdelen in het ondersteuningsplan opgenomen:

a. de wijze waarop hieraan (wettelijk doel) wordt voldaan, waaronder tevens zijn begrepen de basisondersteuningsvoorzieningen die op alle vestigingen van scholen in het samenwerkingsverband aanwezig zijn,

b. de procedure en criteria voor de verdeling, besteding en toewijzing van ondersteuningsmiddelen en ondersteuningsvoorzieningen aan de betrokken scholen, mede bezien in het perspectief van een meerjarenbegroting,

c. de procedure en criteria voor de plaatsing van leerlingen op scholen voor voortgezet speciaal onderwijs en de procedure voor het beoordelen of een leerling is aangewezen op het leerwegondersteunend onderwijs en het toelaatbaar verklaren van leerlingen tot het praktijkonderwijs, voor zover de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het elfde lid, daarin niet voorziet,

d. de procedure en het beleid met betrekking tot de terugplaatsing of overplaatsing naar het voortgezet onderwijs van leerlingen van scholen voor voortgezet speciaal onderwijs voor wie de periode waarop de toelaatbaarheidsverklaring betrekking heeft, is verstreken,

e. de beoogde en bereikte kwalitatieve en kwantitatieve resultaten van het onderwijs aan leerlingen die extra ondersteuning behoeven en de daarmee samenhangende bekostiging,

f. de wijze waarop aan de ouders informatie wordt verstrekt over de ondersteuningsvoorzieningen en over de onafhankelijke ondersteuningsmogelijkheden voor ouders,

g. de wijze waarop wordt bepaald of de situaties, bedoeld in artikel 85d (instroom VSO tussen 1 oktober en 1 februari – zgn. groeiregeling), zich voordoen, en

h. de wijze waarop wordt vastgesteld wat het aandeel van de onderscheiden scholen is in de overdracht van de bekostiging in een situatie als bedoeld in artikel 85d, derde lid (tekort t.g.v. groeiregeling),

i. indien toepassing wordt gegeven aan artikel 17a1, eerste lid (LWOO-opting out), de criteria, procedure en duur van het beoordelen of een leerling is aangewezen op het leerwegondersteunend onderwijs, en

j. indien toepassing wordt gegeven aan artikel 17a1, tweede lid (LWOO licenties), de criteria voor de voordracht voor het in aanmerking brengen voor bekostiging van scholen die leerwegondersteunend onderwijs aanbieden.

Samenhang met andere documenten

Het ondersteuningsplan geldt als een basisdocument voor besturen en scholen. Scholen kunnen in hun documenten, zoals schoolplan en schoolgids, verwijzen naar dit plan. Schoolbesturen kunnen ditzelfde doen in hun beleidsplannen. In het schoolondersteuningsprofiel (SOP) van elke school kunnen verwijzingen naar het ondersteuningsplan zijn opgenomen. De schoolondersteuningsprofielen van de scholen kunt u vinden op de website van de scholen en op de website van het samenwerkingsverband. In het Bestuurs
verslag van het samenwerkingsverband legt het bestuur van het samenwerkingsverband verantwoording af over het gevoerde beleid.

[2] Art. 17a lid 2 en lid 8 WVO.

2. Visie & Uitgangspunten

Op 31 oktober 2013 is de Stichting VO samenwerkingsverband Passend Onderwijs Fryslân-Noard formeel opgericht. Met de invoering van de Wet op het Passend Onderwijs op 1 augustus 2014 zijn de werkzaamheden van het samenwerkingsverband Fryslân-Noard officieel van start gegaan.

Per 1 januari 2018 zijn 16 schoolbesturen uit onze regio aangesloten bij het samenwerkingsverband Fryslân-Noard. In totaal verzorgen deze besturen op 35 scholen (locaties) regulier of speciaal voortgezet onderwijs in het noorden van Friesland (zie bijlage 1). Formeel zijn er nog 3 schoolbesturen aangesloten maar die zijn niet praktisch participerend binnen het samenwerkingsverband. Door gemeentelijk herindelingen zullen er per 1 januari 2019 nog 9 gemeenten zijn in deze regio, inclusief 4 Waddeneilanden.

Binnen ons samenwerkingsverband willen we dat jongeren *een ononderbroken onderwijsontwikkelingsproces doorlopen om hen zo voor te bereiden op de toekomst*. Dit sluit aan bij de visie van het Sociaal Domein Fryslân – de samenwerkingsorganisatie van de Friese gemeenten – dat kinderen in Friesland veilig en evenwichtig kunnen opgroeien. Als samenwerkingsverband van scholen willen we ervoor zorgen dat jongeren optimale onderwijsprestaties kunnen leveren zodat ze een diploma of startkwalificatie halen, worden toegeleid naar arbeid of een adequate dagbesteding krijgen. Kortom Passend onderwijs is in onze ogen niets meer, maar ook niets minder dan goed onderwijs voor ieder kind. In onze visie betekent dit *dat de meeste leerlingen op een reguliere school voor voortgezet onderwijs zitten, indien nodig met (extra) ondersteuning, en er speciaal onderwijs is voor jongeren die daar het beste op hun plek zitten.*

De samenwerkingsverbanden zijn van en voor de schoolbesturen. Schoolbesturen hebben sinds de invoering van Passend Onderwijs een wettelijke zorgplicht. De wettelijke opdracht van een samenwerkingsverband is daarbij het organiseren van een dekkend aanbod in de regio. Met andere woorden: een samenhangend geheel van ondersteuningsvoorzieningen binnen en tussen alle scholen. Als dat gerealiseerd is, kunnen schoolbesturen in een regio hun zorgplicht ook nakomen. We verwachten van *onze scholen dat ze sterk zijn in het bieden van (passend) onderwijs.* Passend Onderwijs begint in onze visie immers bij de scholen zelf. Hoe beter de scholen zijn in het bieden van (passend) onderwijs hoe meer tegemoet kan worden gekomen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Het samenwerkingsverband ondersteunt scholen hierbij. Speciale aandacht is er voor dreigende uitval van leerlingen. *Met elkaar zorgen we ervoor dat er geen kind tussen wal en schip valt*. Om als samenwerkingsverband een optimaal dekkend aanbod te kunnen realiseren is het noodzakelijk dat het samenwerkingsverband ook van de samenleving in de regio is. Hiermee bedoelen we dat ook gemeenten en in het verlengde daarvan de organisaties die zich bezig houden met jeugdzorg en jeugdhulpverlening mede verantwoordelijk zijn voor het organiseren van een sluitend aanbod van ondersteuning aan jeugdigen en ouders in onze regio. *Integrale samenwerking met alle betrokkenen is hierbij van essentieel belang voor leerlingen en ouders.*

Onze werkwijze is professioneel en effectief. Dit betekent voor ons dat we respect hebben voor alle personen en voor alle levensovertuigingen. Dat er sprake is van betrokkenheid bij de leerlingen en hun omgeving. We handelen integer, zijn flexibel en komen onze afspraken na. We leveren kwaliteit, zowel in het proces als in het resultaat. We zijn daadkrachtig als het gaat om het vinden van het meest passende onderwijs- en/of zorgaanbod voor de leerling, zonder de zorgvuldigheid daarbij uit het oog te verliezen. Alles is erop gericht om de leerling zo snel mogelijk op de beste plek te krijgen.

Door sterk te zijn in het bieden van (passend) onderwijs vallen er zo min mogelijk leerlingen uit. Mocht dat toch gebeuren dan is de ambitie voor de periode 2018-2022 dat we binnen drie maanden een passende onderwijs en/of zorgplek voor die leerlingen hebben.

Ondersteuningsplan in één oogopslag

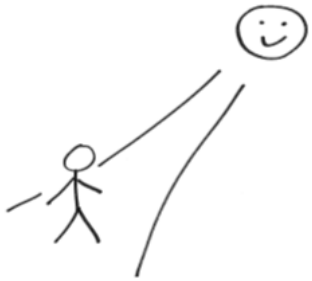

We willen dat jongeren een ononderbroken onderwijs-ontwikkelingsproces doorlopen om hen zo optimaal mogelijk voor te bereiden op de toekomst.

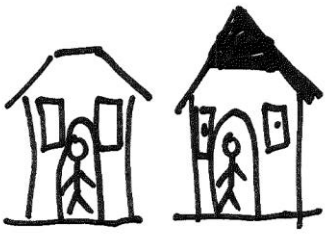

We bieden regulier onderwijs als het kan, geven steun als het nodig is en bieden speciaal onderwijs als het noodzakelijk is.

Onze scholen zijn sterk in het bieden van (passend) onderwijs.

Wij laten geen jongere tussen wal en schip vallen.

We werken integraal samen in het belang van de jongere.

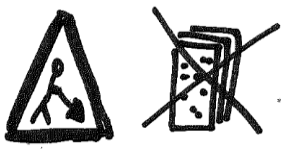

We hebben een professioneel en effectief werkklimaat.

3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2: Terugblik 2014-2018
In dit hoofdstuk wordt teruggekeken naar de afgelopen periode: welke ontwikkelingen zijn er geweest en hebben we onze doelen wel of niet gehaald.

Hoofdstuk 3: Sterke basis & steun waar nodig
Dit hoofdstuk sluit aan bij de uitgangspunten dat onze scholen sterk zijn in het bieden van passend onderwijs en dat ze steun geven waar dat nodig is. Hier wordt beschreven hoe de basisondersteuning op al onze scholen, VO en VSO, eruit ziet en hoe de extra ondersteuning op de reguliere VO scholen vorm wordt gegeven.

Hoofdstuk 4: Speciaal waar het noodzakelijk is
In het kader van speciaal als het noodzakelijk is kunnen jongeren die dat nodig hebben terecht in het speciaal onderwijs. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de toelating tot het speciaal onderwijs is geregeld binnen ons samenwerkingsverband.

Hoofdstuk 5: Samenwerking met gemeenten
Integrale samenwerking is een ander belangrijk thema binnen passend onderwijs. Daarom is er een apart hoofdstuk gewijd aan de samenwerking met de gemeenten. Dit hoofdstuk is een coproductie met het samenwerkingsverband primair onderwijs in de regio en de gezamenlijke gemeenten en beschrijft de samenwerking tussen onderwijs en (jeugd)zorg in de regio Fryslân-Noard.

Hoofdstuk 6: Samenwerking met ouders
In het kader van integrale samenwerking is het van groot belang dat er goed met ouders wordt samengewerkt en gecommuniceerd. In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de positie van ouders en leerlingen. Ook wordt beschreven hoe zij worden geïnformeerd en waar zij terecht kunnen bij ondersteuningsvragen.

Hoofdstuk 7: Bestuurlijke inrichting, organisatie en communicatie
Een professioneel en effectief werkklimaat begint met het inrichten van een professionele organisatie. Governance is daarbij een belangrijk aandachtspunt, net zoals de organisatie van het werkproces en de communicatielijnen. In dit hoofdstuk een beschrijving van dit alles.

Hoofdstuk 8: Kwaliteitszorg
Een goed systeem van kwaliteitszorg is een ander aspect van een professioneel en effectief werkklimaat. In dit hoofdstuk een beschrijving van de ontwikkelingen op dit gebied.

Hoofdstuk 9: Financiële afspraken & Meerjarenbegroting
Financieel beleid is eveneens onlosmakelijk verbonden met het uitgangspunt van een professioneel en effectief werkklimaat. Daarom eindigt het Ondersteuningsplan met een hoofdstuk over de financiële afspraken voor de komende vier jaar en de meerjarenbegroting 2018-2022.

Vanaf hoofdstuk 3 wordt per hoofdstuk beschreven wat de ambities zijn en welke doelen worden gesteld voor de komende jaren. Per schooljaar worden deze uitgewerkt in een activiteitenplan en geëvalueerd in het kwaliteitsjaarverslag.

4. Terugblik 2014-2018

Voordat wordt ingegaan op de plannen voor de periode 2018-2022 wordt in dit hoofdstuk eerst teruggekeken naar de belangrijkste ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs en resultaten die geboekt zijn in de periode augustus 2014 t/m december 2017. De resultaten van het schooljaar 2017-2018 konden, gezien het tijdstip waarop dit plan geschreven werd, nog niet meegenomen worden.

Ontwikkelingen

- Nadat in augustus 2014 de wet Passend Onderwijs van kracht werd, volgde in januari 2015 de Transitie Jeugdzorg. De spiegelwetgeving rond Passend Onderwijs en de Jeugdwet biedt een kader om de ondersteuning van jeugdigen in en buiten scholen integraal aan te pakken. In onze regio zijn de eerste initiatieven op het gebied van een integrale en vroegtijdige aanpak tot stand komen. Aan alle kanten groeit het besef dat dit een gezamenlijke verantwoordelijkheid is die geconcretiseerd moet worden.
- De Onderwijsinspectie heeft zowel in 2014 als in 2015 een bezoek gebracht aan het samenwerkingsverband. De bevindingen waren positief. Voortvloeiend hieruit zijn twee onderwerpen toegevoegd aan het Ondersteuningsplan 2014-2018 betreffende de overgang VSO naar VO en kwalitatieve en kwantitatieve resultaten.
- M.i.v. van 1 januari 2016 vielen de toewijzing en bekostiging van de ondersteuning die via het leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) en het praktijkonderwijs (PrO) geboden wordt voortaan ook onder de verantwoordelijkheid van de samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs.
- In het voorjaar van 2016 is met de vakbonden overeenstemming bereikt over de uitvoering van het landelijke Tripartiete Akkoord.
- Om aan haar wettelijke taken te kunnen voldoen moet het samenwerkingsverband persoonsgegevens verwerken. Het samenwerkingsverband heeft daartoe een privacyreglement en de notitie datalekken vastgesteld.
- Vanaf november 2015 zijn samenwerkingsverbanden verplicht thuiszittende leerlingen vier keer per jaar te melden bij de Onderwijsinspectie. Voor ons samenwerkingsverband was dit niet zo'n grote opgave omdat dit al werd geregistreerd en gemonitord op basis van het regionaal / provinciaal vastgestelde thuiszittersprotocol.
- Alle schoolbesturen en de OPR stemden in met een Opting Out constructie voor LWOO. Hierbij werd per 01 januari 2017 het IQ als criterium losgelaten en zijn alleen leerachterstanden leidend voor het toewijzen van een Aanwijzing LWOO.
- Het format OPP is aangepast aan de per 1 augustus 2017 ingevoerde wettelijke eis dat ouders instemmen met het handelingsdeel van het OPP.
- Belangrijke thema's binnen het bestuur in 2016 en 2017 waren de Governance structuur, het vaststellen van het weerstandsvermogen en het eigen werkgeverschap.

Resultaten

De resultaten die in de periode 2014-2018 geboekt zijn, worden beschreven aan de hand van de uitgangspunten zoals die beschreven staan in het eerste ondersteuningsplan. De basis hiervoor vormt het kwaliteitsonderzoek van de afgelopen jaren. De onderliggende kwaliteits- en bestuursverslagen zijn te vinden op onze website. Een korte schematische weergave van de resultaten kunt u vinden in Bijlage 2 (Schematisch overzicht doelen en behaalde resultaten 2014-2018).

Regulier waar het kan, speciaal waar het moet

De deelname aan het VSO is sinds het eerste meetmoment van 1 oktober 2011 redelijk stabiel en ligt tot nu toe jaarlijks onder het landelijk gemiddelde. Het aantal leerlingen met leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) is gestaag afgenomen in deze periode en ligt nu in tegenstelling tot het peiljaar 2012 onder het landelijk gemiddelde. Het aantal leerlingen in het praktijkonderwijs (PrO) blijft eveneens redelijk stabiel maar ligt wel boven het landelijk gemiddelde (zie Bijlage 3 Kengetallen)

In het voorjaar van 2017 is de vragenlijst Basisondersteuning afgenomen. Hieruit blijkt dat binnen het samenwerkingsverband de basisondersteuning op orde is, al zijn er verschillen tussen scholen. Sommige scholen

geven zichzelf op enkele onderdelen een onvoldoende. Hier wordt nog nadere actie op ondernomen. Alle scholen hebben de ondersteuning die ze bieden omschreven in een schoolondersteuningsprofiel (SOP). Het samenwerkingsverband ondersteunt de VO-scholen in onze regio door de inzet van gedragsdeskundigen en consulenten passend onderwijs vanuit het Expertisecentrum. De scholen zijn tevreden over de inzet van het Expertisecentrum.
Tussen de 60 en 70% van de middelen die bestemd zijn voor het uitvoeren van het ondersteuningsplan worden afgedragen aan de scholen. De overige middelen worden grotendeels aan het Expertisecentrum en het OPDC besteed. Uit de jaarlijks verantwoording blijkt dat de scholen de middelen die ze ontvangen van het samenwerkingsverband over het algemeen inzetten voor het organisatorisch versterken van hun interne ondersteuningsstructuur en het begeleiden van leerlingen. Hoe individuele scholen middelen inzetten varieert sterk.

Er valt geen kind tussen wal en schip

De uitdaging van het samenwerkingsverband was en is om een dekkend en passend onderwijsaanbod binnen onze regio te realiseren. Het samenwerkingsverband heeft daarbij de verantwoordelijk om het aantal thuiszittende leerlingen zoveel mogelijk te beperken. De afgelopen periode heeft dit geresulteerd in het opzetten van een goed monitoringssysteem voor (dreigende) uitval en thuiszitters. Scholen, samenwerkingsverband en leerplicht (RMC) werken hierbij nauw samen. Marc Dullaert bezocht in het najaar van 2017 onze regio als aanjager van het landelijk Thuiszitterpact en was positief over onze aanpak. Onze aanpak wordt in de kamerbrief van staatssecretaris Dekker bij de 'Tiende voortgangsrapportage passend onderwijs' genoemd als een goed voorbeeld en in februari 2017 hebben we hierover een presentatie gegeven op de landelijke thuiszitterstop. Concreet is er een gezamenlijk thuiszittersprotocol ontwikkeld en binnen het OPDC is het Tz-Traject (Thuiszitterstraject) van start gegaan.
Resultaat van deze aanpak is dat het aantal thuiszittende leerlingen op de meetmomenten af is genomen, net als het aantal absoluut verzuimers en vrijstellingen. De cijfers laten verder zien dat voor het overgrote deel van de thuiszittende leerlingen een oplossing is gevonden, meestal binnen drie maanden. Het Tz-Traject binnen het OPDC speelt hierbij een belangrijke rol. Via op maat gesneden trajecten wordt geprobeerd leerlingen weer terug naar een school te krijgen.
Binnen het OPDC worden naast het Tz-Traject ook het Rebound- en het Observatietraject aangeboden. Hierdoor wordt eveneens uitval en verwijzing naar het VSO voorkomen. Bij de Rebound zagen we dat het overgrote deel van de leerlingen na een traject van 3 tot 6 maanden terugkeerde naar het VO (meestal de school van herkomst). Scholen en ouders waren over het algemeen tevreden over het functioneren van de Rebound. Bij het Observatietraject varieerden de cijfers meer. Hier konden de afgelopen jaren tussen een kwart en de helft van de ingestroomde leerlingen binnen het VO of MBO hun schoolloopbaan voortzetten. Ook hier scoort tevredenheid een voldoende.
Door goed te monitoren en te analyseren wordt ook duidelijk waar het aanbod nog verbeterd kan worden. Dit heeft geresulteerd in het inzicht dat het opzetten van onderwijszorgarrangementen, waarbij onderwijs en zorgaanbieders samenwerken, specifieke aandacht verdient. Het samenwerkingsverband heeft vanuit het innovatiebudget middelen beschikbaar gesteld voor drie pilots op het gebied van onderwijs aan meer begaafde leerlingen met autisme (havo/vwo niveau). Deze pilots lopen nog door tot eind schooljaar 2017-2018 maar de resultaten van de tussentijdse evaluatie laten zien dat de effecten van de geboden aanpak positief zijn. De afstroom en uitval van de leerlingen betrokken bij de pilot is tot nu toe beperkt gebleven of voorkomen.
Het aantal vroegtijdig schoolverlaters in het VO was altijd al klein in onze regio en mede door de hierboven beschreven ontwikkelingen is dat de afgelopen jaren zo gebleven.

Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet

Het huidige samenwerkingsverband is ontstaan uit drie vroegere samenwerkingsverbanden. De wens was om de werkwijze en cultuur van de drie 'oude' samenwerkingsverbanden zoveel mogelijk te behouden en tegelijkertijd de opdrachten, die hoorden bij het nieuwe samenwerkingsverband, goed uit te voeren. Gebleven zijn de inzet van experts uit het samenwerkingsverband (met daarin opgenomen de expertise vanuit de voormalige ambulante begeleiding van cluster 3 en 4) en de Rebound en het Observatietraject, binnen het OPDC. De toeleiding naar het OPDC moest daarbij opnieuw worden gestroomlijnd. Nieuw was de opzet, werkwijze en procedure voor het toewijzen van (extra) ondersteuning in de vorm van Toelaatbaarheidsverklaringen (TLV) voor

het VSO. Hiervoor is de PCL-PaO opgericht. Onze scholen en medewerkers zijn tevreden over de werkwijze en het functioneren van de PCL-PaO.
Bij de toewijzing van Toelaatbaarheidsverklaringen voor het praktijkonderwijs en de Aanwijzingen voor het leerwegondersteunend onderwijs is zoveel mogelijk aangesloten bij de werkwijze van de voormalige RVC Friesland. Met ingang van 2017 is, op advies van een interne werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers uit de scholen en het samenwerkingsverband, besloten tot een opting out variant voor de toewijzing van LWOO.

Integrale samenwerking in het belang van de leerling

Het ideaal van één kind één plan is helaas (nog) niet bereikt in de afgelopen periode. Wat niet wil zeggen dat de samenwerking niet gezocht wordt, integendeel. Op de scholen vinden onderwijs en wijk- en gebiedsteams elkaar meer en meer. Vaak is dit op initiatief van de scholen. Er wordt binnen de scholen vooral ook ingezet op preventie en signalering. Afhankelijk van de gemeente of regio waar de school staat, wordt via de inzet van schoolmaatschappelijk werk of scholenteams (bestaande uit een jongerenwerker, de sociaal verpleegkundige van de GGD en de zorgfunctionaris van de school) getracht om al bij de eerste signalen d.m.v. kortdurende interventies verwijzingen naar de 1e lijns hulpverlening te voorkomen. Dit is echter nog niet op alle scholen georganiseerd. Het blijft daarom nog wel zoeken hoe de veranderingen die Passend onderwijs en de Transitie Jeugdzorg met zich mee brengen zo optimaal mogelijk op elkaar kunnen worden afgestemd. En nog belangrijker hoe leerlingen, ouders en scholen dat in de dagelijkse praktijk merken. Voor de komende periode zal dit daarom een van de belangrijkste aandacht- en ontwikkelpunten blijven, zowel op bestuurlijk, beleidsmatig als uitvoerend niveau.
Uit onderzoek blijkt dat externe partners tevreden zijn over de bereikbaarheid van het samenwerkingsverband, de wijze waarop de medewerkers van het samenwerkingsverband samen met de ketenpartners signalen en problemen oppakken en de deskundigheid van de medewerkers van het samenwerkingsverband.
De positie van ouders en leerlingen verdient speciale aandacht, zowel als aparte geleding als op individueel niveau. Binnen ons samenwerkingsverband hebben ouders een belangrijke stem binnen onze OPR. Met diverse (met name regionale) belangenverenigingen van ouders zijn contacten op beleidsmatig en uitvoerend niveau. Het samenwerkingsverband kiest voor handelingsgericht werken (HGW) waarbij ouders en leerlingen als een serieuze partner in het proces betrokken worden. Deze werkwijze wordt door alle betrokkenen toegepast. De positie van ouders is tevens versterkt doordat ouders akkoord moeten gaan met het handelingsdeel van het ontwikkelingsperspectiefplan van hun kind. Binnen ons samenwerkingsverband hebben ouders en leerlingen de mogelijkheid om hun mening te geven aan de toewijzingscommissie (PCL-PaO) als zij niet achter de aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring staan.

Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie

Het samenwerkingsverband heeft een intern systeem voor kwaliteitszorg ontwikkeld dat gericht is op het borgen van het cyclisch proces. Er zijn instrumenten om de kwaliteit van de uitvoering van de taken en verantwoordelijkheden van het samenwerkingsverband te monitoren. Binnen al de geledingen van het samenwerkingsverband werken we aan het integreren van kwaliteitszorg in het professioneel en dagelijks handelen van alle medewerkers. Alle handelingen en procedures dienen erop gericht te zijn om de leerling zo snel mogelijk op de beste plek te krijgen. Daarom vindt er een voortdurende check op helder en korte procedures plaats en als uit de evaluatie blijkt dat dit niet zo is, wordt de procedure te discussie gesteld en indien mogelijk aangepast.
Alle op ouders en scholen gerichte procedures staan op de website van het samenwerkingsverband, inclusief de klachten- en bezwaarprocedure.

5. Sterke basis & steun waar nodig

Ons samenwerkingsverband is in eerste instantie een verband van scholen die samenwerken om een passend en dekkend onderwijsaanbod binnen en tussen de scholen in onze regio te realiseren. Passend onderwijs is in onze ogen niets meer, maar ook niets minder dan goed onderwijs en begint dus op onze scholen. Hoe beter onze scholen zijn in het bieden van (passend) onderwijs hoe meer ze tegemoet komen aan de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen en hoe verfijnder het dekkende aanbod is onze regio wordt. Het samenwerkingsverband verwacht van haar scholen (regulier en speciaal) dat ze een zo passend mogelijk onderwijs- en ondersteuningsaanbod doen voor de leerlingen die bij de school aangemeld worden of ingeschreven staan. Onze ambitie voor de komende jaren is dat onze scholen (VO en VSO) lef tonen als het gaat om het ontwikkelen en uitbreiden van het ondersteuningsaanbod binnen het samenwerkingsverband.

Op de scholen binnen ons samenwerkingsverband kennen we twee niveaus van ondersteuning.
De **basisondersteuning** is het geheel aan preventieve en licht curatieve activiteiten dat elke school biedt. Binnen het samenwerkingsverband hebben we op bestuurlijk niveau afspraken gemaakt over het minimum niveau van basisondersteuning dat elke school (VO en VSO) binnen ons samenwerkingsverband moet bieden.
De **extra ondersteuning** binnen de school betreft interventies die extra inzet vragen en worden uitgevoerd binnen de ondersteuningsstructuur van de school, onder regie en verantwoordelijkheid van de school. Waar nodig wordt expertise van andere scholen, van het samenwerkingsverband en van ketenpartners ingezet. Trajecten binnen het OPDC en Onderwijszorgarrangementen worden gezien als onderdeel van de extra ondersteuning binnen de school. In het **Schoolondersteuningsprofiel** heeft elke school de wijze beschreven waarop zij de basisondersteuning vormgeeft en welke extra ondersteuning de school kan bieden.
Wanneer een VO-school geen passend ondersteuningsaanbod heeft voor een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte, zoekt de school in overleg met ouders elders een passend aanbod, bijvoorbeeld op een andere school binnen het samenwerkingsverband die de gevraagde extra ondersteuning wel kan bieden, of op een school voor **voortgezet speciaal onderwijs** (VSO).

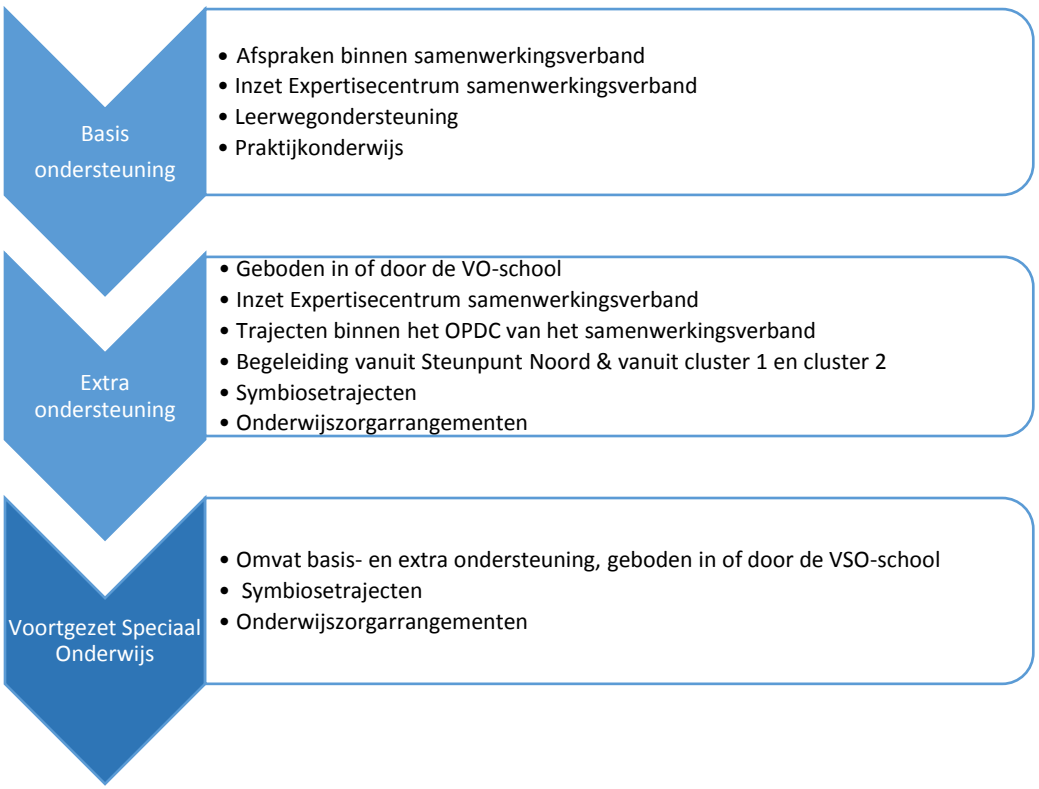

Standaarden voor basisondersteuning

De basisondersteuning is het geheel aan preventieve en licht curatieve activiteiten dat elke school biedt. De gezamenlijke afspraken hierover binnen het samenwerkingsverband zijn verwoord in acht standaarden. Elke standaard beschrijft welk niveau van passend onderwijs de schoolbesturen (VO en VSO) minimaal willen bereiken. Elke standaard is uitgewerkt aan de hand van een aantal indicatoren. De basisondersteuning en het daarbij behorend aanbod van interne ondersteuning, bijv. dyslexiebegeleiding, wordt minstens eenmaal per twee jaar geëvalueerd, zowel op school- als op samenwerkingsverbandniveau. Hiervoor maken we gebruik van de vragenlijst basisondersteuning (Bijlage 5).

De basisondersteuning in acht standaarden

1	De school heeft zicht op de leerontwikkeling van alle leerlingen en werkt opbrengstgericht.
2	De school werkt handelingsgericht en versterkt de handelingsbekwaamheid en competenties van haar personeel.
3	De school heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig voor leerlingen en docenten.
4	De school neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over.
5	De school werkt samen met ketenpartners aan een effectieve ondersteuningsstructuur.
6	De school heeft de verantwoordelijkheid van leerling, ouders, docenten en ondersteuners voor de ontwikkeling van de leerling vastgelegd.
7	De school stelt jaarlijks de effectiviteit van de ondersteuning en begeleiding vast.
8	De school heeft een ondersteuningsprofiel dat is opgenomen in het schoolplan.

Het samenwerkingsverband faciliteert schoolbesturen om de basisondersteuning te realiseren door de inzet van middelen en het beschikbaar stellen van experts (gedragsdeskundigen en consulenten passend onderwijs) op de scholen. Het versterken van de basisondersteuning past bij ons uitgangspunt van sterke scholen.

Deskundigheidsbevordering, kennisdeling en communicatie.

Passend Onderwijs in de klas wordt gegeven door de docenten van onze scholen. We moeten daarbij oog hebben voor de mogelijke discrepantie tussen de ambitie van de scholen en het samenwerkingsverband en de mogelijkheden, kennis en kunde van docenten op het gebied van passend onderwijs. Blijvende aandacht voor deskundigheidsbevordering (individueel en in groepsverband) is daarom van groot belang. Omgaan met verschillen tussen leerlingen, gedragsproblemen, handelingsgericht werken en communicatie binnen het team en met ouders zijn terugkerende thema's. Van schoolbesturen wordt verwacht dat ze adequate scholingen op het gebied van passend onderwijs voor hun eigen werknemers organiseren, eventueel met de middelen die ontvangen worden vanuit het samenwerkingsverband.
Via het samenwerkingsverband wordt op verschillende manieren bijgedragen aan de deskundigheidsbevordering van docenten en zorgfunctionarissen in de scholen. In eerste instantie gebeurt dat door de inzet van medewerkers van het Expertisecentrum op de scholen. Daarnaast organiseert het samenwerkingsverband regelmatig (minimaal 2x per jaar) kennisbijeenkomsten voor zorgcoördinatoren, docenten, ouders, leerplichtambtenaren en andere belangstellenden. Tijdens een kennisplatform worden medewerkers van de scholen onderling en/of met hulp van externen actief geïnformeerd over ontwikkelingen die van belang zijn in het kader van (het geven van) passend onderwijs.
Het samenwerkingsverband zal zich daarnaast sterk maken om te bevorderen dat de opleidingsinstituten voor docenten en andere relevante opleidingen (pedagogiek en social work) in onze regio meer aandacht schenken aan Passend Onderwijs in hun curriculum.

LWOO en PrO

Leerwegondersteunend onderwijs (LWOO) is er voor VMBO-leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het behalen van hun diploma. Een deel van de VMBO-leerlingen binnen ons samenwerkingsverband komt in aanmerking voor leerwegondersteuning. Al onze VMBO scholen bieden LWOO aan. Deze ondersteuning is gericht op leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben i.v.m. een combinatie van leerachterstanden op het gebied van technisch lezen, begrijpend lezen, spellen, en/of inzichtelijk rekenen. Deze ondersteuning wordt op de

meeste scholen op groepsniveau georganiseerd. Elke school heeft beschreven hoe zij haar LWOO vorm geeft. Het samenwerkingsverband geeft een Aanwijzing LWOO af indien voldaan wordt aan het criterium van (wettelijk vastgestelde) leerachterstanden op de vier voorgeschreven domeinen. De komende periode zal besloten worden of we behalve het criterium IQ ook het criterium leerachterstanden laten vallen en overgaan tot een andere vorm van bekostiging.

Praktijkonderwijs is een afzonderlijke en volwaardige schoolsoort. Binnen onze regio hebben we drie scholen voor praktijkonderwijs. Scholen voor praktijkonderwijs zijn verplicht bij toelating de landelijk geldende wettelijke criteria toe te passen. Het samenwerkingsverband geeft een Toelaatbaarheidsverklaring Praktijkonderwijs af indien leerlingen voldoen aan landelijke criteria op het gebied van leerachterstanden en IQ. De Procedure aanvraag ondersteuningsmiddelen LWOO en PrO staat op onze website.

De Internationale Schakelklas (ISK) biedt onderwijs aan leerlingen van 12 – 18 jaar die de Nederlandse taal niet of nauwelijks beheersen. Het onderwijskundige doel van de Internationale Schakelklas is om leerlingen voor te bereiden op het VMBO, de tweede Fase van HAVO / VWO of op het MBO. Voorheen kregen veel ISK leerlingen een LWOO- of Praktijkonderwijsbeschikking. Dit gebeurde binnen de uitzonderingsregel voor deze doelgroep alleen op basis van een IQ bepaling. Doordat binnen het samenwerkingsverband is afgesproken dat een Aanwijzing LWOO enkel op leerachterstanden wordt afgegeven, is er voor de doelgroep ISK-leerlingen een aparte financiële regeling afgesproken. Bij een verdergaande opting out zal deze afspraak opnieuw bekeken moeten worden.

Ondersteuningsroute binnen de VO school

Uitgangspunt is dat er niet over maar met ouders en leerling wordt gesproken en dat zij betrokken zijn bij elke stap. Om te bepalen of en welke ondersteuning nodig is, worden de volgende stappen gezet:

1. Schriftelijke aanmelding bij de VO-school – indien het een nieuwe leerling betreft.
2. Informatie van de ouders en (warme) overdracht vanuit de vorige school (BaO – SBO – SO – VO – VSO).
3. Onderzoeken en beoordelen of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Zo ja, dan is er sprake van zorgplicht. Behoefte aan extra ondersteuning kan ook ontstaan of worden geconstateerd nadat een leerling al enige tijd op school zit.
4. Signaleren en observeren (in en buiten de klas, buiten de school, signalen uit de omgeving of via ouders etc.).
5. Bespreken in een collegiaal overleg (docenten, mentor en zorgcoördinator en zo nodig anderen zoals medewerkers Expertisecentrum samenwerkingsverband).
6. Indien nodig nader onderzoek door gedragsdeskundige Expertisecentrum samenwerkingsverband of externe instantie.
7. Bespreking in intern zorgoverleg (vaststellen ondersteuningsbehoefte van leerling, school, ouders en omgeving).
8. Opstellen OPP en extra ondersteuning organiseren binnen de school (handelingsdeel OPP). Dit kan tevens omvatten, in samenspraak met de gedragsdeskundige van het Expertisecentrum, aanmelden voor een OPDC-traject.
9. Periodieke evaluatie en nazorg conform afspraken in OPP.

Elke stap wordt geëvalueerd en als de vorige stap onvoldoende effect heeft gehad wordt er opgeschaald naar de volgende stap. Het streven is om elke keer zoveel en zo snel mogelijk terug te keren naar de basisondersteuning.

Extra ondersteuning binnen de VO school

Een relatief klein deel van het totaal aantal leerlingen binnen ons samenwerkingsverband ontvangt een vorm van extra ondersteuning. Wat een school kan en wil bieden aan extra ondersteuning naast de op samenwerkingsverbandniveau afgesproken basisondersteuning verschilt van school tot school.
De scholen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard hanteren de volgende uitgangspunten m.b.t. de toelating van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte:

- De school is in principe bereid om leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte toe te laten.
- Bij de toelating van een leerling met een specifieke hulpvraag zal steeds een individuele afweging gemaakt worden.

- Centraal in de afweging zal de vraag staan of de school, naar verwachting, in staat zal zijn om de voorwaarden te scheppen om de leerling op een verantwoorde wijze onderwijs en de gewenste onderwijsondersteuning te bieden.

De extra ondersteuning die een school biedt, vindt in de meeste gevallen plaats in de school. Het samenwerkingsverband ondersteunt de VO-scholen hierbij door de inzet van medewerkers van het Expertisecentrum en het OPDC (zie blz. 16 en 17).

Bij extra ondersteuning binnen de eigen school is er sprake van individueel maatwerk. Dit maatwerk kan soms ook op groepsniveau georganiseerd worden in de vorm van een specifiek aanbod of arrangement binnen de school. Het interne zorgoverleg (IZO/ZAT/DAT) is in de regel betrokken bij deze vormen van ondersteuning binnen een school. Hulpverlening die niet onderwijs gerelateerd is, wordt geboden door externe hulpverleners. Het interne zorgoverleg binnen de school adviseert ouders hierover.

Soms kunnen leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte alleen onderwijs volgen als er sprake is van extra ondersteuning op het gebied van onderwijs én een vorm van (extra) ondersteuning op andere gebieden, geboden door of in samenwerking met een gemeente of een zorgaanbieder. Dit is mogelijk op individueel leerling niveau en op groepsniveau. Scholen die een dergelijk onderwijszorgarrangement (OZA) op groepsniveau bieden, beschrijven dat in hun Schoolondersteuningsprofiel. Het samenwerkingsverband ziet dergelijke onderwijszorgarrangementen als een noodzakelijke aanvulling op het bestaande onderwijsaanbod in onze regio en stimuleert deze ontwikkelingen. Samen met de gemeenten zijn er provincie breed procesafspraken gemaakt over hoe onderwijszorg arrangementen georganiseerd worden (zie bijlage 6). Leerlingen waarvoor een onderwijszorgarrangement een oplossing biedt zijn bijvoorbeeld leerlingen op havo-vwo niveau met complexere vormen van ASS problematiek. Binnen ons samenwerkingsverband is al ervaring opgedaan binnen de eerder beschreven pilots op dit gebied. Deze ervaring laat zien dat door een structureel en intensiever onderwijszorgarrangement met hulpverlening te ontwikkelen een groep leerlingen bediend kan worden die nu nog niet in beeld is. Deze leerlingen zitten met een vrijstelling vaak op zorgboerderijen of andere constructies. Ook de Onderwijsraad benoemt dat voor deze doelgroep een integrale aanpak ontwikkeld moet worden[3].

Daarnaast zijn er mogelijkheden om specifieke arrangementen rondom een of meerdere leerlingen af te spreken, bijvoorbeeld symbiose trajecten. Dit houdt in dat een leerling die ingeschreven staat op het voortgezet speciaal onderwijs gedeeltelijk onderwijs kan volgen in het voortgezet onderwijs (of omgekeerd). Scholen sluiten hiervoor onderling een symbioseovereenkomst. VO-scholen die deze extra ondersteuningsvorm aanbieden beschrijven dit in hun Schoolondersteuningsprofiel.

Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP)

Met de invoering van de wet Passend Onderwijs zijn scholen verplicht voor alle leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte een ontwikkelingsperspectief op te stellen.
Het ontwikkelingsperspectief bevat in elk geval:

- De te verwachten uitstroombestemming en de onderbouwing daarvan.
- De onderbouwing bevat in elk geval de belemmerende en bevorderende factoren die van invloed zijn op het onderwijsproces.
- De afwijkingen van het reguliere onderwijsprogramma en de te bieden begeleiding en ondersteuning. Dit is het handelingsgerichte deel waarin omschreven wordt welke ondersteuning ingezet wordt om het verwachte uitstroomperspectief te bereiken.

Het samenwerkingsverband heeft een document waarin bovenstaande onderdelen samengevoegd zijn. Dit Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) wordt door alle scholen binnen het samenwerkingsverband gebruikt. Het doel is dat het OPP helpt om de juiste interventies in te zetten, zodat leerlingen hun schoolloopbaan succesvol kunnen doorlopen. Het uitgangspunt is dat het OPP met leerling en ouders wordt opgesteld/besproken.
Het bevoegd gezag stelt het Ontwikkelingsperspectiefplan formeel vast, nadat het hierover op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met de ouders heeft gevoerd. Met ingang van 1 augustus 2017 wordt het handelingsdeel van het OPP pas vastgesteld nadat hierover overeenstemming (akkoord) met de ouders is bereikt.

[3] Onderwijsraad, Briefadvies aan de Staatssecretaris van OC&W, Den Haag, 05-12-2016. Blz. 9.

Een OPP dient binnen 6 weken na inschrijving of bij een later geconstateerde extra ondersteuningsbehoefte zo spoedig mogelijk na deze constatering te worden vastgesteld. De school evalueert het OPP minimaal één keer per jaar met de ouders (en leerling) en stelt het zo nodig bij. VO scholen geven in het Basisregister Onderwijs (Bron) aan wanneer een leerling een OPP heeft.

Scholen voor voortgezet onderwijs hoeven geen ontwikkelingsperspectiefplan op te stellen voor leerlingen die ondersteuning krijgen die in het reguliere basisondersteuningsaanbod zit, zoals bijvoorbeeld begeleiding bij dyslexie.

Extra ondersteuning op VO-scholen via het samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband ondersteunt de kwaliteit en het ontwikkelen van de (extra) ondersteuning binnen de school structureel door het beschikbaar stellen van financiële middelen. Scholen bepalen zelf hoe ze deze middelen inzetten en leggen daarover verantwoording af aan het samenwerkingsverband. Incidentele ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband bij ontwikkelingen vanuit de VO- en VSO-scholen bij onderwijszorgarrangementen en symbiose is ook mogelijk. Hiervoor zijn pilotgelden beschikbaar op thema's die het samenwerkingsverband benoemd. Samenwerking tussen VSO- en VO-scholen is daarbij de komende periode zeer wenselijk. Het samenwerkingsverband ondersteunt de VO-scholen verder door de structurele inzet van medewerkers van het Expertisecentrum en door het aanbieden van OPDC-trajecten en door het inkopen van expertise bij het Steunpunt Onderwijs Noord.

Expertisecentrum (EC)

Deskundigen uit het Expertisecentrum van het samenwerkingsverband ondersteunen de VO-scholen, ouders en leerlingen bij de extra ondersteuning in de VO-school. De ondersteuning wordt geboden in de vorm van uren per school per jaar door een of meerdere vaste deskundigen per school. De deskundigen hebben expertise op het gebied van leerontwikkeling, didactiek, gedrag en sociaal emotionele ontwikkeling. Zij kunnen signaleren, helpen bij het verhelderen van de vraag, adviseren, begeleiden en verbinden. Het Expertisecentrum kan ingezet worden bij:

- *Begeleiden bij vormgeven handelingsgericht werken op de school*
    - Het EC kan scholen begeleiden bij het vormgeven van handelingsgericht werken op de school door adviesgesprekken met het management, deelname aan diverse interne en externe zorg overleggen (IZO/ZAT/DAT), het verzorgen van deskundigheidsbevordering en het coachen van zorgcoördinatoren of docenten.
- *Begeleiden bij vormgeven van onderwijsarrangementen voor leerlingen met (extra) ondersteuningsbehoefte*
    - Het EC kan adviesgesprekken voeren met het management, deelnemen aan het ZAT /DAT of ander zorgoverleg, deskundigheidsbevordering en coaching verzorgen van zorgcoördinatoren of docenten gericht op het vormgeven van onderwijsarrangementen voor leerlingen met (extra) ondersteuningsbehoefte.
- *Verrichten van pedagogische en psychologische onderzoeken en resultaten vertalen in adviezen (handelingsgericht diagnostiek)*
    - De gedragsdeskundigen van het EC voeren o.a. handelingsgericht onderzoek, capaciteitenonderzoek of dyslexie-onderzoek uit. Een onderzoek start altijd met een consultgesprek met alle betrokkenen (school, leerling, ouders) en na het onderzoek volgt een adviesgesprek.
- *Toeleiding naar OPDC*
    - Medewerkers van EC kunnen meedenken over trajecten binnen het OPDC en kunnen ondersteuning bieden het opstellen van de dossiers met de benodigde informatie. De gedragsdeskundigen van het samenwerkingsverband nemen, in consensus met school en ouders/leerling, vervolgens de beslissing over de toeleiding tot een bepaald traject.
- *Toeleiding naar het VSO*
    - Bij sommige leerlingen wordt, bij voorkeur in consensus met school en ouders/leerling, de conclusie getrokken dat VSO het best passende onderwijs is voor de leerling. Het EC kan dan ondersteunen bij het aanvragen van een TLV en bij de aanmelding bij het VSO.

Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC)

Soms is het voor een leerling tijdelijk niet mogelijk onderwijs te volgen op een reguliere school, ook niet met extra ondersteuning geboden binnen de school. Voor deze leerlingen kan worden gekozen voor het volgen van een tijdelijk traject in het OPDC (OrthoPedagogisch Didactisch Centrum). Binnen het OPDC kan optimaal ingespeeld worden op de individuele begeleidingsbehoefte van de jongere. Tijdens het verblijf in het OPDC blijft de jongere ingeschreven op de school van herkomst. De verblijfsduur in het OPDC varieert. Maximaal mogen leerlingen 2 jaar ingeschreven staan bij een OPDC. Het doel is om de leerlingen zoveel en zo snel mogelijk weer terug te laten keren, bij voorkeur naar de (eigen) reguliere school, het MBO of het VSO. Bij terugplaatsing op de VO school wordt de jongere nog een periode begeleid vanuit het OPDC om de slagingskans van de plaatsing te optimaliseren en de school te ondersteunen bij de begeleiding van de jongere.
Het OPDC speelt binnen het samenwerkingsverband een belangrijke rol bij:

- Het ondersteunen van de scholen door de tijdelijke opvang van jongeren die binnen de school moeizaam functioneren.
- Het verduidelijken van de ondersteuningsbehoefte en het geven van handelingsadviezen aan de leerling, de ouders en de school.
- Het voorkomen van voortijdige schooluitval door jongeren tijdelijk op te vangen en weer een onderwijsperspectief te bieden.
- Het beperken van de instroom in het VSO van jongeren met ernstige gedragsproblematiek / sociaal-emotionele problematiek.
- Het voorkomen dan wel beëindigen van thuiszittersproblematiek van jongeren.
- Het OPDC kan een schakelfunctie vervullen voor jongeren die vanuit het residentieel onderwijs, geheel of gedeeltelijk, teruggeschakeld kunnen worden naar het regulier voortgezet onderwijs. Op deze manier kan een dergelijke route verantwoord en goed gedoseerd worden ingericht, zodat de succeskans beduidend groter is.

De aanmelding voor het OPDC gebeurt door de VO school, na een op overeenstemming gericht overleg met ouders (onderdeel van het handelingsdeel van het OPP – zie ondersteuningsroute stap 8). In dit proces speelt de gedragsdeskundige van het samenwerkingsverband een belangrijke rol: deze is betrokken in het voortraject en dient akkoord te gaan met de aanmelding. In bijlage 5 staat een beschrijving van de doelgroep en de trajecten binnen het OPDC zoals die er zijn ten tijde van het schrijven van dit Ondersteuningsplan. Het is waarschijnlijk dat de komende jaren de inhoud, vorm en grootte van deze trajecten gewijzigd worden. De ambitie is om de komende jaren binnen het OPDC nog meer vraag gestuurd te gaan werken vanuit de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en minder vanuit vastomlijnde trajecten.

Inzet Steunpunt Onderwijs Noord

Het Steunpunt Onderwijs Noord biedt voor onze regio de expertise voor leerlingen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking en voor langdurig zieke leerlingen (voorheen ambulante begeleiding van cluster 3). Het samenwerkingsverband koopt ondersteuning in bij het Steunpunt Onderwijs Noord. De ingekochte uren worden verdeeld en toegekend op basis van specifieke ondersteuningsvragen van leerlingen. De scholen voor praktijkonderwijs ontvangen verdeeld naar totaal aantal leerlingen per school extra ondersteuningsuren van dit Steunpunt. Scholen kunnen zelf ook uren begeleiding of scholing in kopen bij het Steunpunt Onderwijs Noord vanuit de middelen die ze ontvangen vanuit het samenwerkingsverband.

Beoogde Resultaten 2018-2022

Een sterke basis **Ambitie** ✓ Onze scholen zijn sterk in het bieden van (passend) onderwijs.	
Wat willen we bereiken?	✓ We leren van en met elkaar en maken meer gebruik maken van elkaars expertise (scholen <-> samenwerkingsverband). ✓ Een ontwikkelingsgerichte omschrijving van de basisondersteuning als middel om het niveau van basisondersteuning omhoog brengen. ✓ In de schoolondersteuningsprofielen staat beschreven wat scholen aan **basis**- (en extra) ondersteuning bieden en ontwikkelen. Ambitie/ontwikkelpunten van school zijn opgenomen in het Schoolondersteuningsprofiel (SOP). ✓ Evaluatie en mogelijk aanpassing van het format SOP.
Hoe gaan we dit doen?	✓ Het samenwerkingsverband stimuleert en ontwikkelt het delen van kennis en ervaringen door middel van bijeenkomsten rondom good practice, kennisplatforms over specifieke thema's, het geven van voorlichtingen door het EC en OPDC, zowel op teamniveau als op casusniveau. ✓ Door het bevorderen van onderlinge uitwisseling door middel van (regionale) overleggen tussen scholen. ✓ Door het instellen van een werkgroep die met een onderbouwde en in de praktijk getoetste beschrijving van de basisondersteuning komt. Effectieve interventies die de basisondersteuning omhoog brengen worden verzameld, omschreven en gedeeld. ✓ Door het monitoren van de voortgang van de ontwikkelpunten in de SOP's. ✓ Door het instellen van een werkgroep die het format en het gebruik van het huidige SOP evalueert en met een voorstel komt voor (nieuw) format SOP.
Hoe meten we onze resultaten?	✓ Door het registreren van de bijeenkomsten, thema's, deelnemers en tevredenheid. ✓ Door het monitoren en evalueren van afspraken over kennisdeling door het EC in het jaargesprek met de scholen. ✓ Door het meten van tevredenheid bij scholen over kennisoverdracht binnen het samenwerkingsverband. ✓ Door het monitoren van de basisondersteuning op school- en samenwerkingsverband niveau (2 jaarlijks). ✓ Door een periodieke rapportage van de werkgroep die zich bezig houdt met de basisondersteuning. ✓ Door de voortgang van de ontwikkelpunten beschreven in het SOP van elke school onderdeel te maken van de verantwoording door de scholen (in relatie tot kwaliteitszorg op schoolniveau binnen het samenwerkingsverband). ✓ Door een periodieke rapportage van de werkgroep die zich bezig houdt met het format SOP.
Wanneer zijn we tevreden?	✓ Als de tevredenheid van scholen met betrekking tot kennisdeling minimaal voldoende is. ✓ Als we in 2021 een breed gedragen omschrijving van basisondersteuning hebben. ✓ Als alle scholen voor V(S)O in 2021 kunnen laten zien hoe de basisondersteuning en de in het SOP genoemde ambities zich bij hen ontwikkeld hebben. ✓ Als we in 2021 een breed gedragen format SOP hebben.

Steun waar nodig **Ambitie** ✓ Onze scholen zijn sterk in het bieden van passend onderwijs. ✓ Het samenwerkingsverband (scholen en OPDC) toont lef als het gaat om het uitbreiden en ontwikkelen van het ondersteuningsaanbod. ✓ We hebben voor alle leerlingen die uitvallen, of voor wie uitval dreigt, binnen drie maanden een passende onderwijsplek of een passende (onderwijs)zorgplek met als doel: (volledige) terugkeer naar het onderwijs.	
Wat willen we bereiken?	✓ De extra ondersteuning op school wordt planmatig en effectief geboden volgens de afgesproken ondersteuningsroute. ✓ Een kwalitatief goed en gebruiksvriendelijker format OPP ✓ Het samenwerkingsverband heeft zicht op waar het dekkend aanbod geoptimaliseerd moet worden en stimuleert en ondersteunt ontwikkelingen in deze.

	✓ In de schoolondersteuningsprofielen staat beschreven wat scholen aan (basis- en) **extra** ondersteuning bieden en ontwikkelen. Ambitie/ontwikkelpunten van school zijn opgenomen in het schoolondersteuningsprofiel. ✓ Een optimale inzet van de beschikbare deskundigheid van het Expertisecentrum binnen de scholen. ✓ Binnen het OPDC werken we meer en meer vanuit de ondersteuningsbehoefte van de leerling en minder vanuit vast omlijnde trajecten.
Hoe gaan we dit doen?	✓ Door het continue onder de aandacht brengen van de stappen binnen de ondersteuningsroute in alle geledingen die hiermee te maken hebben binnen scholen en samenwerkingsverband. ✓ Door een verdiepend onderzoek naar de inhoudelijke kwaliteit van ingevulde OPP's. Door het instellen van een werkgroep die het format en gebruik van het OPP evalueert en met voorstellen komt voor een (nieuw) format OPP. ✓ Door het analyseren van o de schoolondersteuningsprofielen 2018 (met name gericht op het **extra** ondersteuningsaanbod). o de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van leerlingen o de handelingsverlegenheid van scholen ✓ Op basis van deze analyses met scholen verkennen hoe en waar het eventueel benodigde aanbod gerealiseerd kan worden, en welke ondersteuning hierbij nodig is vanuit het samenwerkingsverband. ✓ Door actief te communiceren over het beschikbare aanbod van het EC. Door het anticiperen op nieuwe ontwikkelingen in relatie tot uitbreiden en verfijnen van het aanbod. ✓ Door een inhoudelijke (nieuwe) beschrijving van het OPDC te maken. ✓ Door het evalueren en door ontwikkelen van werkwijze en methodiek binnen het OPDC.
Hoe meten we onze resultaten?	✓ Door het op casusniveau monitoren van het gebruik van de ondersteuningsroute. ✓ Door het onderzoeken van tevredenheid van leerlingen en ouders met de geboden ondersteuning door school, op basis van schooleigen documenten. ✓ Door een periodieke rapportage van de werkgroep die zich bezig houdt met de evaluatie van het format en het gebruik van het OPP. ✓ Door het monitoren van de voortgang van de ontwikkelpunten in schoolondersteuningsprofielen. ✓ Door het monitoren van het nieuw ontwikkelde aanvullende aanbod. ✓ Door tevredenheidsmetingen bij scholen en ouders over de geboden ondersteuning door het EC. ✓ Door tevredenheidsmetingen bij scholen en ouders over de geboden ondersteuning door het OPDC.
Wanneer zijn we tevreden?	✓ Als we kunnen vaststellen dat de ondersteuningsroute in het merendeel van de gevallen gevolgd is. ✓ Als we alle leerlingen een passende onderwijsplek kunnen bieden ✓ Als we in 2021 een breed gedragen format OPP hebben. ✓ Als alle leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte een OPP hebben. ✓ Als de bij het samenwerkingsverband aangeleverde OPP's in 2022 voldoende informatie leveren voor een vervolg binnen het OPDC of voor de aanvraag van een TLV. ✓ Als de tevredenheidscore over EC minimaal voldoende is. ✓ Als de tevredenheidscore over OPDC minimaal voldoende is.

6. Speciaal waar het noodzakelijk is

Uitgangspunt voor speciale ondersteuning is de speciale onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van een leerling en de vraag waar deze leerling het best passende aanbod kan krijgen. Wanneer een VO-school voor een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte geen passend ondersteuningsaanbod (meer) heeft en ook andere VO-scholen dit niet kunnen bieden, biedt het VSO in onze regio een passend aanbod.

Het bevoegd gezag van de school waar de leerling is aangemeld of staat ingeschreven, vraagt hiervoor een **toelaatbaarheidsverklaring** (TLV) aan bij het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband beslist of een leerling toelaatbaar is tot het VSO. Een TLV kan als voorwaardelijk worden gezien bij de toelating tot genoemde onderwijs. Het betreft niet het beslissen tot toelating van een leerling tot een school, deze bevoegdheid ligt bij het bevoegd gezag van de betreffende school.

Toeleiding VSO

Leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die de mogelijkheden van extra ondersteuning binnen het regulier voortgezet onderwijs overstijgt, hebben binnen onze visie recht op voortgezet speciaal onderwijs. Leerlingen kunnen op verschillende manieren naar het VSO worden toe geleid:

- De leerling zit op een school voor regulier voortgezet onderwijs en het blijkt dat de school niet (meer) kan bieden wat de leerling nodig heeft. Vastgesteld is dat deze extra ondersteuning ook niet door een andere reguliere VO-school geboden kan worden. In overleg met ouders, en vaak in afstemming met het samenwerkingsverband, kan dan gekozen worden voor het aanvragen van een TLV. De VO-school onderbouwt dit door aan te tonen dat zij de nodige inspanningen heeft gedaan om de leerling binnen de ondersteuningsstructuur van de eigen school te bieden wat er mogelijk was. De school geeft aan waarom er nu gekozen wordt voor een route via het VSO. De verwijzende VO-school vraagt de TLV aan bij het eigen samenwerkingsverband.
- De leerling is afkomstig uit het primair onderwijs, dit kan regulier basisonderwijs, speciaal basisonderwijs of speciaal onderwijs zijn. Bij de overgang naar het voortgezet (speciaal) onderwijs wordt gekeken welk type onderwijs en welk niveau het beste bij een leerling past. Binnen het SO wordt dit advies gegeven door de commissie van begeleiding van de SO-school. Ouders melden vervolgens hun kind aan bij een school voor VO of VSO.
    - Betreft dit een VSO-school dan vraagt deze school, indien zij kunnen voorzien in de ondersteuningsbehoefte van de leerling, een TLV aan. De TLV wordt aangevraagd bij het samenwerkingsverband van de regio waarin de leerling woont.
    - Indien een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte wordt aangemeld bij een reguliere school voor VO zal deze school onderzoeken of zij hierin kan voorzien. Mocht dit niet zo zijn dan vraagt de VO-school bij het samenwerkingsverband van de VO-school een TLV aan en zoekt zij contact met een VSO-school voor een passend aanbod.

Redenen om te kiezen voor het VSO kunnen zijn dat de leerling aantoonbaar extra ondersteuningsbehoeften heeft ten aanzien van leren en ontwikkelen, sociaal-emotionele ontwikkeling, communicatie, fysieke situatie en/of medische situatie. Daarnaast hebben aspecten als cognitieve capaciteiten, ontwikkelingsleeftijd, didactische functioneringsniveau en leerkenmerken ook invloed op de mate van ondersteuningsbehoefte.[4]
Voor de leerling kan dit betekenen dat hij/zij onder andere baat heeft bij een kleinere setting, een meer gestructureerde leeromgeving, specifieke lesmethoden en onderwijsprogramma's, meer maatwerk en individuele aanpak.
Duidelijk moet zijn dat voor deze leerling met deze onderwijs-ondersteuningsbehoefte het VSO het best passende aanbod heeft en dat dit niet geboden kan worden door een reguliere VO-school in onze regio.

[4] Bron: Landelijk doelgroepenmodel (V)SO, versie 5.0. LECSO.

Procedure aanvraag TLV

Het bevoegd gezag van de betreffende school vraagt een toelaatbaarheidsverklaring aan bij het samenwerkingsverband, bij de hiervoor ingestelde commissie PCL-PaO. Voor de aanvraag van een TLV moet gebruikt gemaakt worden van een door het samenwerkingsverband ontwikkeld aanmeldformulier. Daarnaast dient het ontwikkelingsperspectiefplan (zie hoofdstuk 2) als basis voor de aanvraag. Dit OPP moet een actueel en geëvalueerd beeld geven van het ontwikkelingsperspectief, de belemmerende en stimulerende factoren van de leerling, de ondersteuningsbehoefte en de ondersteuning die geboden is en die nodig is om het verwachte uitstroomniveau te halen. Duidelijk moet zijn dat er sprake is van periode van handelingsgericht werken gericht op de ondersteuningsbehoefte van de leerling.
Bij het aanvragen van een TLV is het niet wettelijk verplicht dat ouders akkoord gaan met de aanvraag door de school. Het samenwerkingsverband hecht veel waarde aan de zienswijze van ouders. Op het aanmeldformulier voor een TLV wordt hiernaar gevraagd. Mocht blijken dat de ouders niet achter de aanvraag staan, dan krijgen zij de kans om hun zienswijze toe te lichten in de PCL-PaO.
De PCL-PaO beoordeelt de aanvraag op ontvankelijkheid en inhoud. Bij het besluit over de toelaatbaarheid van een leerling tot het VSO, betrekt het samenwerkingsverband advies van twee deskundigen. De directeur is gemandateerd door het bevoegd gezag om het besluit omtrent een TLV te nemen.
Als een besluit genomen is over een aanvraag voor een TLV krijgen de aanvragende school en de ouders van de leerling hiervan een schriftelijke bevestiging. Tegen het genomen besluit kan door de betrokkenen, volgens de Algemene wet bestuursrecht, bezwaar worden ingediend. Hiervoor is een bezwaarprocedure opgesteld. Samenwerkingsverband Fryslân-Noard heeft niet zelf een (bezwaar)adviescommissie maar heeft zich aangesloten bij de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaringen (LBT), een door Onderwijsgeschillen ingestelde commissie.
In een TLV is opgenomen hoe lang deze geldig is en welke bekostigingscategorie wordt toegekend (laag, midden of hoog) afhankelijk van de zwaarte van ondersteuningsbehoefte van de leerling. Als ouders verhuizen blijft de door ons samenwerkingsverband afgegeven TLV geldig en daarmee kan een leerling bij een VSO in een andere regio worden aangemeld. Als een TLV voor het VSO afloopt moet de her toewijzing weer bij het samenwerkingsverband worden aangevraagd dat ook de eerdere TLV heeft afgegeven.

Van speciaal naar gewoon

Voor leerlingen in het VSO moet regelmatig, maar zeker bij het opnieuw aanvragen van een TLV, bekeken worden of het VSO nog het meest passend is of dat terugplaatsing naar het reguliere onderwijs of plaatsing naar bijvoorbeeld een symbiosetraject gewenst is. Het samenwerkingsverband heeft hiervoor de notitie “Van speciaal naar gewoon” opgesteld**.** Hierin wordt een handreiking gegeven voor de overstap van speciaal naar regulier onderwijs en wordt aandacht besteed aan symbiosetrajecten VSO-VO en aan de overstap van onderwijs in gesloten instellingen naar V(S)O.

VSO-scholen in onze regio

Binnen de regio van het samenwerkingsverband kennen we drie scholen voor Voortgezet Speciaal Onderwijs. Dit zijn VSO de Monoliet, VSO it Twalûk en VSO de Wingerd. De schoolondersteuningsprofielen van deze scholen geven inzicht in het specifieke onderwijs- en ondersteuningsaanbod van deze scholen voor leerlingen met een speciale onderwijs- en ondersteuningsbehoefte. De meeste leerlingen in onze regio die toelaatbaar zijn tot het VSO volgen onderwijs op een van deze drie scholen.
VSO-scholen hebben de wettelijke plicht om voor iedere leerling een ontwikkelings- of uitstroomperspectiefplan op te stellen. Binnen het VSO zijn er de volgende uitstroombestemmingen:

- Vervolgonderwijs, op diverse niveaus;
- Arbeid: gecombineerd met vervolgonderwijs / arbeid / beschut werk;
- Dagbesteding: taakgericht en activerend / belevingsgericht.

Ondersteuning binnen de VSO-scholen

Binnen het VSO gelden, net als binnen het VO, de afspraken die binnen het samenwerkingsverband zijn gemaakt rondom basisondersteuning. Als vanuit de basisondersteuning binnen het VSO structureel niet voldoende

tegemoet kan worden gekomen aan de ondersteuningsvraag van de leerling worden andere routes gecreëerd. De specifieke extra ondersteuning die VSO-scholen bieden, beschrijven zij in hun Schoolondersteuningsprofiel.
Dit extra ondersteuningsaanbod kan in de vorm van symbiosetrajecten, integrale onderwijszorgarrangementen en/ of individueel maatwerk. Hier is veelal samenwerking met andere professionals, vanuit zorg en hulpverlening, voor nodig.
Symbiosetrajecten, tussen VSO en VO of MBO, kunnen gericht zijn op het halen van diploma's of certificaten. Op individueel leerling niveau vinden deze trajecten al plaats, op groepsniveau is dit tussen diverse scholen in ontwikkeling.
Onderwijszorgarrangementen zijn bedoeld voor leerlingen die alleen onderwijs kunnen volgen als er sprake is van extra ondersteuning op het gebied van onderwijs én een vorm van (extra) ondersteuning op andere gebieden. School werkt hierin nauw samen met de betrokken gemeente en/of een zorgaanbieder (zie bijlage 6). Op individueel niveau betreft dit bijvoorbeeld hulpverleners in de school. Op groepsniveau worden wat dit betreft samen met de gemeenten initiatieven ontwikkeld. Scholen die een dergelijk onderwijszorgarrangement (OZA) op groepsniveau bieden, beschrijven dat in hun Schoolondersteuningsprofiel. Als voorbeeld van een dergelijk onderwijszorgarrangement noemen we hier de specifieke aanpak van de zogenaamde 'zmolk'-leerlingen. Deze leerlingen hebben behoefte aan een setting waarin expertise uit zowel de voormalige cluster 3 en cluster 4, het praktijkonderwijs maar ook de hulpverlening op het gebied van LVB gecombineerd wordt. Ook de Onderwijsraad benoemt dat voor deze doelgroep een integrale aanpak ontwikkeld moet worden [5].
Bij individueel maatwerk betreft het trajecten waarbij bijvoorbeeld onderwijstijdverkorting, aangepaste programma's en ambulante docenten ingezet worden. Dit is afhankelijk van de onderwijs-ondersteuningsbehoefte van de leerling.

De expertise van VSO-scholen is binnen het gehele samenwerkingsverband van groot belang. Deze expertise kan bijdragen aan een verdere ontwikkeling van een dekkend en passend aanbod voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte binnen de reguliere VO-scholen.

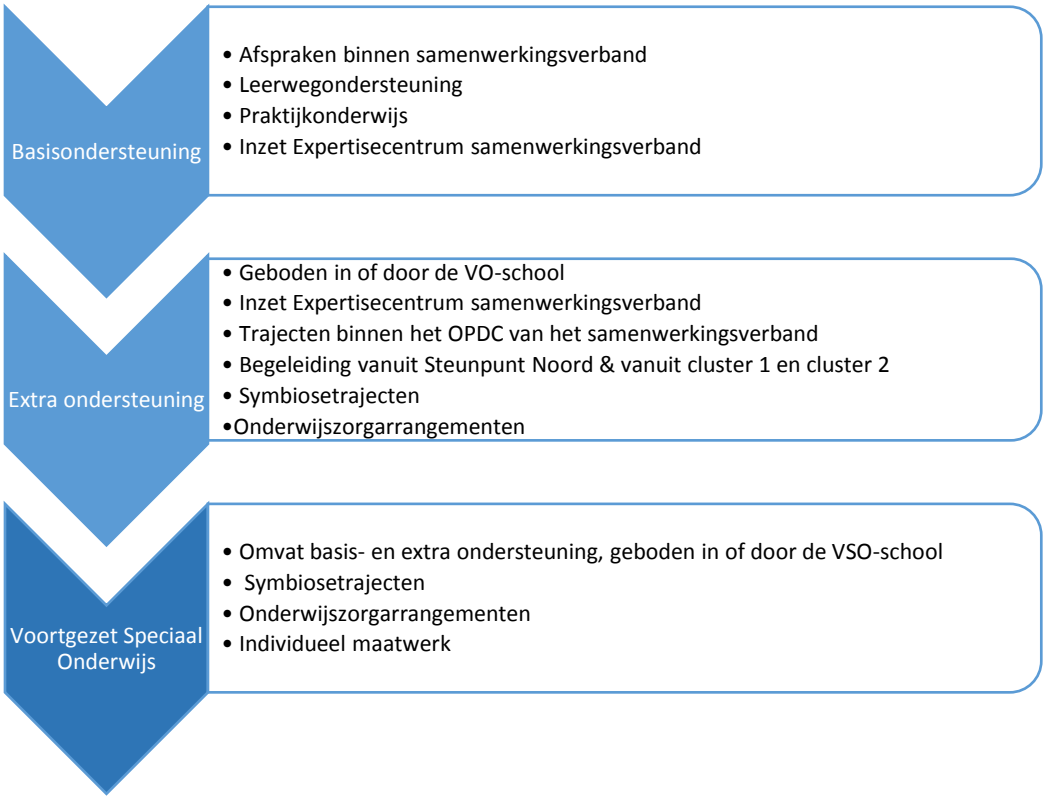

[5] Onderwijsraad, Briefadvies aan de Staatssecretaris van OC&W, Den Haag, 05-12-2016. Blz. 9.

Samenwerking met cluster 1 en cluster 2 scholen

Speciaal onderwijs voor cluster 1 en 2, onderwijs aan leerlingen met visuele en auditieve beperkingen, valt buiten het samenwerkingsverband passend onderwijs. In onze regio verzorgen de instellingen Visio (cluster 1) en Kentalis (cluster 2) de ondersteuning aan deze leerling op een school voor speciaal onderwijs of met ondersteuning vanuit de instelling in het regulier onderwijs. Dat vraagt afstemming tussen het samenwerkingsverband, betrokken scholen en beide instellingen.

Beoogde resultaten 2018-2022

Speciaal waar het noodzakelijk is **Ambitie** ✓ In onze regio beschikken we over een relatief klein maar kwalitatief sterk vso dat de verbinding met elkaar en nadrukkelijk ook met het VO in de regio zoekt en vice versa.	
Wat willen we bereiken?	✓ In stand houden van kwalitatief sterk VSO en dit verder ontwikkelen. ✓ Stabilisatie van leerlingaantallen binnen het VSO in de periode 2018-2022. ✓ (Verder) ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen binnen het VSO, voor individuele leerlingen en groepen. ✓ Meer symbiose-trajecten (individueel en op groepsniveau). ✓ Inzet expertise van VSO in gehele samenwerkingsverband.
Hoe gaan we dit doen?	✓ Door te blijven werken aan professionalisering van medewerkers VSO. ✓ Door het versterken van uitstroomgericht /opbrengstgericht werken binnen het VSO. ✓ Door het versterken van de samenwerking tussen de VSO-scholen en ketenpartners. ✓ Door te onderzoeken of meer individueel gericht onderwijs in combinatie met externe zorg binnen het VSO in onze regio wenselijk en haalbaar is. ✓ Door de beeldvorming over het VSO positief te bekrachtigen; het is een reële en gewenste route voor een kleine groep leerlingen die dit nodig heeft. ✓ Door het stimuleren van kennisdeling van VSO naar VO (en omgekeerd). ✓ Door het uitbreiden van de samenwerking tussen VSO-scholen in de regio. ✓ Door uitbreiding van de samenwerking tussen VO- en VSO-scholen in de regio.
Hoe meten we onze resultaten?	✓ Door de evaluatie van de schoolondersteuningsprofielen VSO aan de hand van ontwikkel- en actiepunten. ✓ Door de instroom en uitstroom van de VSO scholen te monitoren, incl. analyse toekomstige in- en uitstroom. ✓ Door tevredenheidsonderzoek bij ouders, leerlingen en ketenpartners VSO. ✓ Door het verzamelen van “good practices” op het gebied van onderlinge samenwerking.
Wanneer zijn we tevreden?	✓ Als het deelnamepercentage VSO in onze regio zich stabiel blijft in de periode 2018-2022. ✓ Als er voor elke jongere met een speciale onderwijs-ondersteuningsbehoefte een passend aanbod is. ✓ Als er een toename is van samenwerkingsactiviteiten tussen VSO en V(S)O.

7. Samenwerking met ketenpartners

De samenwerking met externe partners is een belangrijk aspect in het vormgeven van passend onderwijs. Deze samenwerking vindt plaats met onderwijspartners, gemeenten en andere externe partners. Gezamenlijk wordt er zorg gedragen voor de benodigde ondersteuning van leerlingen en de doorgaande lijn.

Samenwerking met gemeenten

Deze paragraaf van het Ondersteuningsplan is een coproductie van de samenwerkingsverbanden primair onderwijs, voortgezet onderwijs en vijf beleidsadviseurs onderwijs en/of jeugd namens de gemeenten in de regio. Daar waar het relevant is wordt een onderscheid gemaakt tussen primair onderwijs en voortgezet onderwijs.

Ten tijde van het eerste ondersteuningsplan bestond de regio uit 14 gemeenten. Door herindeling zullen er met ingang van januari 2019 nog 9 gemeenten in de regio zijn[6].

Ambitie

De ambitie van de samenwerking met gemeenten is om samen het gesprek te voeren en beleid te maken om er voor te zorgen dat de jeugdigen in de gemeente(n) een optimale opgroei- en onderwijsontwikkeling doormaken. Daarvoor is een bestuurlijke erkenning nodig van de eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheid en aanpak. Het vraagt om een geregisseerd ontwikkeltraject dat groeit door de betrokkenheid van en de interactie tussen alle partners. De afgelopen periode is er door deze samenwerking veel ontwikkeld. Een aantal voorbeelden hiervan worden hieronder uitgelicht en de ontwikkelingen worden verder beschreven. De samenwerking met de gemeenten vindt plaats op verschillende niveaus: beleidsmatig, bestuurlijk en operationeel. Passend onderwijs organiseren gaat samen met de uitvoering van de jeugdwet door de gemeenten.
De samenwerking met externe partners is een belangrijk aspect in het vormgeven van Passend Onderwijs. Deze samenwerking vindt plaats met gemeenten en andere externe partners. Gezamenlijk wordt er zorg gedragen voor de doorgaande lijn. De samenwerking met de gemeenten vindt plaats op verschillende niveaus: beleidsmatig, bestuurlijk en operationeel. Passend onderwijs organiseren gaat samen met de uitvoering van de jeugdwet door de gemeenten.

Provinciaal en Regionaal Overleg

Het samenwerkingsverband voert *Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO)* met de gemeenten in het samenwerkingsverband over het ondersteuningsplan en het beleidsplan Jeugd van de gemeenten. In dit plan leggen de gemeenten ook de verbinding met het onderwijs, met name over de afstemming en effectieve samenwerking met het onderwijs. Voor dit OOGO is een procedure vastgesteld.

Het samenwerkingsverband participeert in de *Provinciale werkgroep Passend Onderwijs - Zorg voor Jeugd* met deelnemers vanuit de gemeenten en het onderwijs. Het onderwijs is vertegenwoordigd vanuit het primair onderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het mbo. De thema's van deze werkgroep zijn van toegevoegde waarde voor de samenwerking tussen het samenwerkingsverband en zorg voor jeugd.

Overleg tussen het samenwerkingsverband en gemeenten vindt tevens plaats via de *Regionaal Educatieve Agenda* (REA). Het doel is te komen tot een efficiënte overlegstructuur tussen gemeenten en de samenwerkingsverbanden in de regio om de beoogde winst van passend onderwijs en zorg voor jeugdigen en het gezin te behalen.

[6] Per 1-1-2018 zijn dit de gemeenten: Leeuwarden, De Waadhoeke, Harlingen, Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland. De gemeenten Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland CA zijn per 1-1-2017 ambtelijk gefuseerd Vanaf 2019 gaan drie van deze vier gemeenten ook bestuurlijk fuseren (herindeling). Vanaf 2019 zijn er dan nog twee gemeenten: Dantumadiel en Noardeast-Fryslân

Uitgangspunten zijn steeds:

- Het kind centraal: één kind/gezin, één plan, één regisseur.
- Actieve preventie met vroegtijdige signalering en integrale, multidisciplinaire probleemanalyse vanuit de samenwerking tussen onderwijs, gemeenten en organisaties.
- Versterken van eigen kracht en het betrekken van het sociale netwerk.
- De school als vindplaats en waar nodig als werkplaats.

Het samenwerkingsverband kent hiernaast nog andere vormen van overleggen met de gemeenten waaronder diverse lokale overleggen en de aanpak thuiszitters. Ook is er de samenwerking op het gebied van preventie, gezamenlijk arrangeren en aanpak VSV & kwetsbare jongeren.

Lokaal

De lokale overleggen tussen een gemeente en het samenwerkingsverband gaan onder andere over het verstrekken van informatie tijdens de Lokaal Educatieve Agenda (LEA). Met de leerplichtambtenaren en de (sociale) wijk- en gebiedsteams van de gemeenten is regelmatig overleg dat veelal gaat over casuïstiek. Het (sociale) wijk- en gebiedsteam wordt ingeschakeld voor de toeleiding tot ondersteuning binnen de kaders van de Jeugdwet en ingezet met betrekking tot het organiseren van een passend onderwijs-zorgarrangement.
Tot slot heeft het lokale niveau een belangrijke signaleringsfunctie wat betreft het passende onderwijsaanbod, wat kan worden meegenomen in de regionale overlegstructuur tussen gemeenten en samenwerkingsverband.

Preventie en opvoed- en opgroeiondersteuning in en om de school.

Ambitie van het samenwerkingsverband en de gemeente is om in een vroegtijdig stadium onderwijs, -opvoed- en opgroeiproblemen te signaleren. Hiervoor worden diverse activiteiten op het gebied van preventie, opvoed- en opgroeiondersteuning geboden. Deze zijn nauw met elkaar verweven in ‘zorg in en om de school’. Betrokkenen in de (bovenschoolse) ondersteuningsteams maken hier afspraken over. Zij zetten hier actief op in middels afstemming met de (sociale) wijk- en gebiedsteams. Relevante partners van de (sociale)wijk-, gebiedsteams zijn de beleidsadviseurs van de gemeenten. Zij maken hier beleidsafspraken over en koppelen dit terug aan de (sociale)wijk-, gebiedsteams.

Onderdelen zijn:

- De wijze van (integrale) toewijzing ondersteuning en de organisatie daarvan.
- De doorgaande onderwijs/zorglijnen (voorschools – basisschool – voorgezet onderwijs – mbo).
- Het versterken en/of realiseren van combinatie-arrangementen van onderwijs en zorg.
- Contact tussen onderwijsbestuurders en gemeente over preventie en lokale partners.

Concrete voorbeelden van de preventieve aanpak zijn o.a. uitgewerkt in de aanpak thuiszitters (primair en voortgezet onderwijs), het gezamenlijk arrangeren (primair en voortgezet onderwijs), regeling niet onderwijskundige ondersteuning (primair onderwijs), Consulent Jonge Risicokinderen (primair onderwijs), inzet Jeugdgezondheidszorg (primair en voortgezet onderwijs), jongerenwerk binnen de scholen (voortgezet onderwijs) en de doorgaande lijn (primair en voortgezet onderwijs).

Aanpak thuiszitters

Het samenwerkingsverband streeft naar een actieve en integrale aanpak thuiszitters. Samenwerking met gemeenten, het primair en voortgezet onderwijs en het mbo is hierin noodzakelijk. De thuiszitters (actie)tafels worden georganiseerd in de drie RMC regio’s. In deze drie regio’s is cyclisch overleg over de gezamenlijke aanpak van onderwijs en gemeente. Dit is uitgewerkt in een provinciaal ‘thuiszittersprotocol’ en ‘handboek verzuim’. In de regio Fryslân-Noard is dit verder uitgewerkt in een werkproces.

Doelstelling aanpak thuiszitters:
Thuiszittende leerlingen zitten binnen 3 maanden na melding bij het samenwerkingsverband en leerplicht in een onderwijs, onderwijszorg, of zorgtraject met als doel: (volledige) terugkeer naar het onderwijs. Naast de focus op de actuele thuiszitters is de preventie van thuiszitters een belangrijk onderdeel.
Bij thuiszitter spreekt het samenwerkingsverband van langdurig relatief verzuim langer dan vier weken en van absoluut verzuim.

Voor de komende periode zijn dit de gezamenlijke speerpunten van het samenwerkingsverband voortgezet onderwijs en de gemeenten (RMC):

- Het wekelijks overleg thuiszittercommissie blijft de spil in het signaleren en monitoren van thuiszitters (inzet lpa door RMC),
- De samenwerking samenwerkingsverband en RMC blijft essentieel (o.a. rondom vrijstellingen, monitoring, TZ–protocol bijbehorende werkprocessen);
- Gemeenten (RMC) en samenwerkingsverband maken gezamenlijke analyses (o.a. oorzaak van thuiszitten, omvang en achtergrond van vrijstellingen) om zo preventief een rol te kunnen spelen in het voorkomen van thuiszitten of dit zo snel mogelijk op te lossen.
- Scholen melden tijdig de dreigende thuiszitter zodat het samenwerkingsverband snel en in een vroeg stadium een actieve rol kan spelen. Daadwerkelijke thuiszitters worden altijd gemeld.
- Het samenwerkingsverband is betrokken bij leerlingen, voordat er een ontheffing voor de leerplicht wordt afgegeven;
- Het samenwerkingsverband is betrokken bij leerlingen, voordat er een voornemen tot verwijdering van de leerling is.

Gezamenlijk arrangeren in onderwijs-zorgarrangementen

Een onderwijs-zorgarrangement richt zich op een leerling met een onderwijs- en ondersteuningsbehoefte en diens omgeving waarin regulier of speciaal onderwijs niet alleen kan voorzien. Doel is het realiseren van een passend ontwikkelingsperspectief om de schoolloopbaan van de leerling te bevorderen met een integrale aanpak op school, in de vrije tijd en thuis. Het gaat om een arrangement waarin onderwijs en één (of meerdere) instelling(en) structureel samenwerken met ouders en leerling. De basis is één gezin, één kind, één plan en één regisseur. Uitgangspunt in de uitvoering is het versterken van de eigen kracht van de leerling en diens omgeving. Passend onderwijs en passende zorg gaan samen zodat de inzet effectief, laagdrempelig en doelgericht is. Het goed beleggen van de regietaak binnen het gezamenlijk arrangeren vraagt daarbij aandacht. De procesafspraken zijn opgenomen in bijlage 6.

Wanneer er voor een kind inzet vanuit de jeugdwet en onderwijswet wordt gepleegd is het uitgangspunt gebaseerd op de samenwerking tussen gemeente en onderwijs. De verdeling van de verantwoordelijkheden voor zowel de gemeente als het onderwijs zijn opgenomen in bijlage 7.

Het samenwerkingsverband is voornemens om in de komende periode het gezamenlijk arrangeren nader uit te werken. Doelgroepen die hiervoor in aanmerking komen zijn o.a. leerlingen op havo-vwo niveau met complexere vormen van ASS problematiek. Een andere groep wordt gevormd door de leerlingen die aangemerkt worden als ‘zmolk-er’ (samenvoeging van afkortingen zmlk (cluster3) en zmok (cluster4)): leerlingen met ernstige psychiatrische of gedragsproblemen én een verstandelijke beperking.[7]

Leerlingenvervoer

In uitzonderlijke gevallen kiezen onderwijs en ouders, op basis van een beter passend profiel voor een leerling, voor een onderwijsvoorziening die verder weg ligt dan de dichtstbijzijnde. Wanneer dit gevolgen heeft voor het leerlingenvervoer betrekt het schoolbestuur of het samenwerkingsverband vroegtijdig de gemeente.

[7] Onderwijsraad, Briefadvies aan de Staatssecretaris van OC&W, Den Haag, 05-12-2016. Blz. 9.

Samenwerking binnen het onderwijs

Binnen de onderwijssector wordt zowel regionaal als provinciaal samengewerkt, met name met het primair onderwijs en het MBO. De Friese samenwerkingsverbanden stemmen periodiek met elkaar af via een directie overleg.

Doorgaande ontwikkelingslijnen

Doel van de doorgaande lijn is het continueren van het passende onderwijsaanbod in relatie tot de onderwijs(zorg)behoefte van de leerling. Hiervoor zijn afspraken met het samenwerkingsverband primair onderwijs gemaakt met betrekking tot de praktische overdracht. Daaronder vallen de continuïteit van ondersteuning, afspraken over de overdracht en bescherming van leerling gegevens en de rol van ouders in de overdrachtsfase. De informatie uit het leerlingvolgsysteem, het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) en het onderwijskundig rapport vormen de basis voor de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs. Het gezamenlijk gebruik van de *Plaatsingswijzer* als richtinggevend overdrachtsdocument is hierbij van grote waarde. De samenwerkingsverbanden die gebruik maken van de Plaatsingswijzer werken samen in de *Coöperatieve Vereniging Overgang PO-VO*.

Het onderwijs leidt leerlingen op tot een startkwalificatie, of indien dat niet realistisch is, tot het voor de leerling haalbare uitstroomniveau (arbeid, dagbesteding). Voor de gemeenten is het van belang dat jongeren na school zoveel mogelijk aan de slag gaan. Gemeenten, onderwijs en werkgevers werken in dat kader aan maximale participatie van jongeren. Specifieke aandacht is er voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt of dagbesteding van kwetsbare jongeren met name in het Praktijkonderwijs, het VSO en het ISK.

Bij de overdracht van het VO naar het MBO wordt gebruik gemaakt van de "*Overdrachtskalender VMBO-MBO"*. Het samenwerkingsverband werkt verder nauw samen met de gemeenten, het RMC[8] en de vier instellingen voor MBO binnen de regio Fryslân-Noard aan een integrale aanpak voor het tegengaan van het *vroegtijdig schoolverlaten (VSV) en jongeren in een kwetsbare positie*. Hiervoor zijn binnen de integrale en provinciale aanpak drie pijlers geformuleerd waar vanuit verschillende projecten worden opgestart;

1. Stay in school Stay in school richt zich op het 'in het onderwijs houden van jongeren'. Hiermee wordt voorkomen dat zij uitvallen en geen startkwalificatie of ander hoogst haalbare kwalificatie (pro/vso) behalen. Het kan gaan om overbelaste jongeren in het vo of mbo maar ook van de internationale schakelklas, het vso of pro.
2. Take the next step Deze pijler richt zich voornamelijk op de jongeren in een kwetsbare positie die extra ondersteund kunnen worden tijdens moeilijke, kwetsbare overstapmomenten om te voorkomen dat zij tussen 'wal en schip' raken. Het gaat hierbij met name om jongeren van het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, de laagste niveaus van het vmbo (bb/ kb en lwt), het mbo en de internationale schakelklas.
3. Back to school In de praktijk blijkt het lastig om de oude vroegtijdig schoolverlaters 'terug naar school' te krijgen. De extra inzet op deze doelgroep is een opdracht specifiek aan RMC Friesland Noord. Het samenwerkingsverband denkt op dit onderwerp actief met RMC mee.

Scholen en samenwerkingsverbanden werken op het niveau van de leerlingen ook samen met de zorgverzekeraars, het zorgkantoor, de hulpverlening en zorg en vele anderen die voor de ontwikkeling van een leerling een positieve bijdrage kunnen leveren. Vooral ook het voortgezet speciaal onderwijs heeft sterke relaties met de zorgverzekeraars, het zorgkantoor en de hulpverlening, zorg en revalidatie. Vanuit de Zorgverzekeringswet en de Wet Langdurig Zieken zijn sinds 2015 nieuwe mogelijkheden voor verzorging en verpleging ook binnen de school en onder schooltijd mogelijk geworden. Er zijn geen regionale of provinciale afspraken met de zorg gemaakt over samenwerking en afstemming.

[8] Regionaal meld –en coördinatiepunt Voortijdigs schoolverlaten

Samenwerking met overige instanties

Jeugdgezondheidszorg

Een gezonde, veilige en stimulerende omgeving waarin leerlingen opgroeien draagt bij aan het optimaal kunnen ontwikkelen van talenten. De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is gespecialiseerd in de gezondheid, gezonde groei en ontwikkeling van kinderen. Veel kinderen en ouders maken gebruik van de JGZ. Hierdoor heeft de JGZ gegevens over het lichamelijk, sociaal en emotioneel functioneren van het kind en zijn omgeving. Door samen met kinderen en ouders relevante informatie ten aanzien van het functioneren van het kind te delen met school heeft de JGZ toegevoegde waarde voor het onderwijs. School kan zo beter inspelen op de unieke kwaliteiten en omstandigheden van het kind en dat wat nodig is om optimaal mee te doen. Ook kan de JGZ meedenken met betrekking tot het verzuim van leerlingen in het onderwijs. Waar nodig biedt de JGZ toeleiding naar ondersteuning, hulp of zorg voor kinderen en hun ouders.

Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen

Eén op de zeven leerlingen heeft een chronische ziekte. Voor zieke leerlingen is het belangrijk dat het onderwijs doorgaat. Om dit mogelijk te maken kunnen scholen de expertise inroepen van een consulent Onderwijsondersteuning Zieke Leerlingen (OZL). Scholen en ouders kunnen kosteloos gebruik maken van dienstverlening van OZL. De consulent OZL kan (tijdelijk) onderwijsondersteuning en begeleiding bieden aan zowel de school, de ouders als de leerling. De consulent geeft informatie en advies over het onderwijs aan een zieke leerling en begeleidt de zieke leerling in het ziekenhuis, thuis en/of op school. In de provincies Friesland en Groningen zijn de consulenten OZL werkzaam bij OZL noord. OZL noord is een partner van Cedin.

Inzet Landelijk Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOE)

De ambulante diensten van de landelijke epilepsiescholen De Waterlelie (Zwolle) en De Berkenschutse (Heeze) vormen samen het Landelijk Werkverband Onderwijs en Epilepsie (LWOE). Leerlingen met epilepsie en leerproblemen kunnen gebruik maken van gespecialiseerde begeleiding door onderwijskundig begeleiders van dit Werkverband. De aanvraag van deze ondersteuning gaat via deze scholen.

Academische Werkplaats Friesland (AWF)

De Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland heeft de belangrijke opgaven voor de transformatie van het jeugdstelsel als speerpunten gekozen. De insteek is dat

- Problematiek van jeugdigen en hun ouders tijdig wordt voorkomen;
- Jeugdigen en hun ouders zoveel mogelijk thuis en in hun eigen gemeente/buurt worden geholpen;
- Zwaardere zorg alleen ingezet wordt als het echt nodig is.

Dit gebeurt door:

- Het aansluiten bij de eigen kracht en regie van jeugdigen en ouders, en het versterken van hun actieve betrokkenheid;
- Het bevorderen van een ‘leercultuur’ en het inbedden van ‘leren’ en ‘reflecteren’ in het veranderproces van alle betrokken partijen;
- Ruimte voor professionele autonomie;
- Betere samenwerking tussen alle partijen betrokken bij de zorg voor jeugd.

Het samenwerkingsverband maakt deel uit van de Adviseursgroep van AWF en participeert o.a. in het deelproject Dialoogtafels.

Beoogde Resultaten 2018-2022

<table>
<tr><td colspan="2">Samenwerking met gemeenten
Ambitie
Het gezamenlijk doel is dat thuiszittende leerlingen binnen 3 maanden na melding bij het samenwerkingsverband een passend onderwijs en/of zorg aanbod hebben met als doel: (volledige) terugkeer naar het onderwijs.
Als het reguliere of speciale onderwijszorgaanbod structureel niet voldoende tegemoet kan komen aan hun ondersteuningsvraag worden andere routes gecreëerd in de vorm van integrale onderwijszorgarrangementen en/of het organiseren van individueel maatwerk.
Uitgangspunten daarbij zijn:
- Gemeenten en samenwerkingsverband zijn samen verantwoordelijk voor de continuïteit in onderwijsondersteuning en aanvullende zorg.
- De ‘zwaarte’ van die verantwoordelijkheid is afhankelijk van de zwaarte van zorg: naarmate er meer sprake is van zorg en minder van onderwijs, neemt de rol van de gemeente toe.</td></tr>
<tr><td>Wat willen we bereiken?</td><td>✓ Afstemming van het proces van toelaatbaarheidsverklaringen en beschikking jeugd: integraal indiceren.
✓ Versterken van doorgaande onderwijs-zorglijn.
✓ Ontwikkelen van onderwijszorgarrangementen.
✓ Afspraken over eenduidige registratie (en privacy).
✓ Efficiënte overlegstructuur (REA).
✓ De samenwerking tussen gemeenten (gebiedsteams/hulpverlening) en OPDC wordt versterkt.</td></tr>
<tr><td>Hoe gaan we dit doen?</td><td>✓ Door het beschrijven van werkprocessen onderwijs/zorg.
✓ Door het opzetten van pilot(s) gericht op integraal indiceren en arrangeren.
✓ Door het stimuleren dat onderwijs- en jeugdhulpprofessionals hetzelfde taalgebruik hanteren. Door het aanbieden van deskundigheidsbevordering op het gebied van oplossings- en handelingsgericht werken aan beide kanten.
✓ Door het bevorderen van kennis over en inzicht in elkaars werkgebied om vandaaruit toe te werken naar een meer geïntegreerd onderwijszorgaanbod binnen de scholen (onderwijszorgarrangementen).
✓ Door afspraken te maken over hoe informatie over ondersteuning binnen het onderwijs en/of jeugdhulp in de overdracht po-vo-mbo wordt overgedragen en benut.
✓ Door onderzoek te doen naar de inhoud en organisatie van ondersteuning voor jongeren met specifieke ondersteuningsbehoefte:
o in kaart brengen bestaande onderwijszorgarrangementen,
o in kaart brengen mogelijk doelgroepen / ondersteuningsbehoeften.
✓ Door de Verwijsindex effectief te gebruiken.
✓ Door periodiek bestuurlijk en ambtelijk overleg tussen de samenwerkingsverbanden en gemeenten te voeren over de afstemming passend onderwijs, zorg voor jeugd en participatie.</td></tr>
<tr><td>Hoe meten we onze resultaten?</td><td>✓ Door periodiek de Monitor NJI in te vullen.
✓ Door het (gezamenlijk) monitoren van de cijfers m.b.t. thuiszitters, vrijstellingen en VSV.
✓ Door (gezamenlijk) tevredenheidsmetingen te ontwikkelen en uit te zetten.
✓ Door (gezamenlijk) een monitoringssysteem voor oza’s op te zetten.</td></tr>
<tr><td>Wanneer zijn we tevreden?</td><td>✓ Als er voor elke jongere met een speciale onderwijs-ondersteuningsbehoefte een passend aanbod is.
✓ Als er in 2021 een procedure voor integraal indiceren en/of arrangeren is.
✓ Als er in 2021 oza’s ontwikkeld zijn voor specifieke doelgroepen.
✓ Als in 2021 het aantal oza’s op individueel niveau is toegenomen.
✓ Als er in 2021 gezamenlijke afspraken gemaakt zijn over registratie, privacy en het delen van informatie.
✓ Als er in 2021 een duidelijk overlegstructuur tot stand is gekomen.
✓ Als er in 2021 sprake is van structurele samenwerking tussen gemeente(n) en OPDC.</td></tr>
</table>

8. Samenwerking met ouders

Het is belangrijk dat school en ouders[9] goed samenwerken. Afstemming en communicatie tussen thuis en school is een voorwaarde om te komen tot de best mogelijke ondersteuning voor de leerling. De kennis van ouders en school vullen elkaar vaak goed aan. Mentoren en docenten kunnen ouders om input vragen, ouders kunnen omgekeerd hetzelfde doen. Samenwerkingsverband Fryslân Noard stimuleert dat ouders vanaf het begin worden betrokken bij het onderwijs en de ondersteuning van de school. Praten met ouders en leerling in plaats van praten over is hierbij een prima grondhouding.

Educatief Partnerschap

Bij passend onderwijs gaan we uit van educatief partnerschap. Dit betekent dat ouders en school als partners met elkaar samenwerken. De communicatie tussen ouders en school is wederkerig en de school betrekt ouders actief. Dit uit zich in het elkaar informeren, met elkaar overleggen, elkaar ondersteunen en activiteiten en interventies op elkaar afstemmen. Dit alles met het doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van de leerling te bevorderen. Belangrijk hierbij is dat zowel ouders als school een eigen verantwoordelijkheid hebben, waarbij de expertise op het gebied van onderwijs bij de school ligt.

Ondersteuningsplanraad (OPR)

Een van de belangrijke instrumenten die de wet passend onderwijs biedt om zeggenschap voor ouders te versterken, is het inrichten van een Ondersteuningsplanraad (OPR). De OPR van ons samenwerkingsverband bestaat voor de helft uit ouders (en/of leerlingen). De andere helft wordt gevormd door medewerkers van de scholen. Hiermee hebben ook ouders (leerlingen) een stem bij het vaststellen van het ondersteuningsplan en de daarop gebaseerde meerjarenbegroting. De OPR vervult binnen ons samenwerkingsverband ook een rol als klankbordgroep voor de directie van het samenwerkingsverband.

Ouders en school - zorgplicht

Ouders melden hun kind schriftelijk aan bij de school van hun keuze. Verwachten ze dat hun kind extra ondersteuning nodig heeft, dan geven ze dit meteen aan. De school krijgt dan zorgplicht, dat betekent dat de school moet zorgen voor een passende onderwijsplek voor deze leerling. Ook als ouders hun kind bij meerdere scholen hebben aangemeld, moeten ze dit bij de aanmelding aangeven. In dat geval krijgt de school van eerste voorkeur de zorgplicht.

Zorgplicht geldt voor leerlingen die worden aangemeld en leerlingen die al op school zitten. Als de school zelf niet aan de ondersteuningsbehoefte van een (aangemelde) leerling kan voldoen heeft school de plicht om in overleg met ouders een andere school te vinden die dit wel kan bieden. Dit kan een school voor regulier onderwijs zijn of een school voor voortgezet speciaal onderwijs (VSO). Hiervoor geldt een wettelijke termijn van 6 weken met, indien nodig, een verlengingsmogelijkheid van 4 weken.

Een school heeft geen zorgplicht indien een school ‘vol’ zit bij de aanmelding van een leerling met een extra ondersteuningsbehoefte. Een school kan hier alleen beroep op doen als zij in haar aanmeld- en toelatingsprocedures heeft beschreven wanneer dit het geval is. Ook dient ze dit vooraf kenbaar en openbaar te maken, bijvoorbeeld op de website van de school. De school moet dus een consequent en transparant toelatingsbeleid voeren dat toegankelijk is voor ouders. De MR van een school speelt een rol bij de besluitvorming hierover. Binnen ons samenwerkingsverband is de afspraak dat scholen ook bij het samenwerkingsverband aangeven wanneer er een leerlingenstop van kracht wordt.

Ouders en school - betrokkenheid bij extra ondersteuning

In de ondersteuningsroute (zie blz. 14) is beschreven dat het gesprek met ouders en de afstemming met ouders bij elke stap aan de orde is. Ook in het Ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) is de positie van ouders duidelijk gemarkeerd d.m.v. de visie /zienswijze van ouders en leerling op de ondersteuningsbehoefte van de leerling.

Met ingang van 1 augustus 2017 is de positie van ouders versterkt doordat zij moeten instemmen met het handelingsdeel van het OPP.

[9] Met ouders worden ook verzorgers bedoeld.

Instemming ouders met handelingsdeel

Wettelijk is vastgelegd dat met ouders een op overeenstemming gericht overleg moet worden gevoerd bij het opstellen van een OPP. Doel van dit gesprek is om vast te stellen welke extra ondersteuning nodig is en hoe die op school wordt vorm gegeven. Het handelingsdeel van het OPP (deel c in ons format OPP) kan pas worden vastgesteld nadat overeenstemming is bereikt met de ouders. Hiermee wordt de betrokkenheid van ouders bij het vaststellen van het ontwikkelingsperspectief versterkt. Voor het overige deel van het ontwikkelingsperspectief, bijvoorbeeld de uitstroombestemming, is dit niet vereist. Dit deel kan wel vastgesteld worden nadat op overeenstemming gericht overleg met de ouders is gevoerd.

Als er (nog) geen overstemming is: De school moet het overleg met de ouders voortzetten zolang zij nog niet tot overeenstemming zijn gekomen over de ondersteuning en begeleiding die de leerling nodig heeft. Wanneer de school (nog) geen overeenstemming heeft met de ouders over het handelingsdeel, betekent dit niet dat de school de leerling niet meer kan of zou hoeven te begeleiden. Scholen moeten hun leerlingen in alle gevallen de nodige begeleiding bieden. Als het niet lukt om overeenstemming te bereiken over het ontwikkelingsperspectief kunnen ouders een beroep doen op de consulenten passend onderwijs van het samenwerkingsverband en/of de landelijke onderwijsconsulenten. Ze kunnen ook kosteloos een verzoekschrift indienen bij de Geschillencommissie passend onderwijs (GPO). Deze Commissie is ondergebracht bij Onderwijsgeschillen.

Ouders en samenwerkingsverband – ouderorganisaties

Het samenwerkingsverband participeert in het Autisten Netwerk Friesland. Met het Ouderplatform Friesland worden gezamenlijk bijeenkomsten georganiseerd.

Ouders en samenwerkingsverband – zienswijze ouders bij aanmelding OPDC en aanvraag TLV

Het samenwerkingsverband hecht veel waarde aan de zienswijze van ouders. Ouders wordt gevraagd naar hun zienswijze / verwachting wanneer een leerling wordt aangemeld voor het OPDC. Uitgangspunt bij een plaatsing in het OPDC is, dat leerling en ouders gemotiveerd het traject ingaan. Als bij de aanvraag van een TLV blijkt dat de ouders niet achter de aanvraag staan, krijgen zij de kans om hun zienswijze toe te lichten bij de PLC-PaO.

Informatievoorziening

Alle scholen (VO en VSO) van ons samenwerkingsverband hebben een schoolondersteuningsprofiel opgesteld.
Het schoolondersteuningsprofiel beschrijft de wijze waarop de school de basisondersteuning vorm geeft en welke extra ondersteuning de school biedt, kan bieden of wil gaan bieden. Ouders en medewerkers hebben hierop adviesrecht via de medezeggenschapsraad van de school. Het schoolondersteuningsprofiel is terug te vinden op de website van de school en op de website van het samenwerkingsverband.

Consulent Passend Onderwijs

Het samenwerkingsverband is er voor de scholen en kan scholen ondersteunen in contact, communicatie en samenwerking met ouders. Ook hebben we richtlijnen voor samenwerking met ouders opgesteld.
Om de samenwerking tussen school en ouders goed en zorgvuldig te laten verlopen, biedt het samenwerkingsverband ondersteuning aan in de vorm van consulten passend onderwijs (zie Expertisecentrum, blz. 16). Ouders kunnen direct via het samenwerkingsverband een beroep op hen doen.

Klachten, bezwaren en geschillen

Het samenwerkingsverband beschikt over een privacyreglement en een klachten- & bezwarenprocedure.
Een klacht betekent dat er iets is misgegaan in de communicatie of de dienstverlening door het samenwerkingsverband. Voor een goede dienstverlening is het niet alleen voor ouders, maar ook voor het samenwerkingsverband van belang om een klacht in behandeling te nemen. Sommige klachten kunnen snel worden opgelost. Als een ouder contact opneemt en daarbij aangeeft dat er een klacht is, dan zorgt het samenwerkingsverband ervoor dat de klacht wordt behandeld en zo snel mogelijk wordt opgelost. Is deze oplossing niet mogelijk, of is de ouder niet tevreden over het resultaat, dan volgt een nader onderzoek. Een klacht kan worden ingediend door telefonisch contact op te nemen met het samenwerkingsverband of door de klacht te mailen.

Indien ouders het niet eens zijn met de inhoud van het besluit rondom een TLV van het samenwerkingsverband of als dit onduidelijk is kunnen ze contact opnemen met het samenwerkingsverband. Dit kan voorkomen dat er een formeel bezwaarschrift moet worden geschreven. Formele bezwaren worden voorgelegd aan de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaringen waar ons samenwerkingsverband bij is aangesloten.

Website

Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard informeert ouders en docenten van de scholen over de werkzaamheden, van het samenwerkingsverband. Op de website (www.swvfryslan-noard.nl) is hier veel informatie over te vinden. Tevens zijn hier veel documenten te vinden variërend van het ondersteuningsplan en jaarverslagen tot procedures en formulieren. Enkele malen per jaar verschijnen nieuwsbrieven die terug te vinden zijn op de website.

Beoogde resultaten 2018-2022

Positie van ouders Ambitie: ✓ De positie van leerlingen met een (extra) ondersteuningsbehoefte en hun ouders wordt verder versterkt.	
Wat willen we bereiken?	✓ Ouders zijn goed op de hoogte van het (ondersteunings-)aanbod van de scholen en het samenwerkingsverband. ✓ De ondersteuning wordt altijd in overleg met ouders ingezet. ✓ Medewerkers van het samenwerkingsverband kunnen hierbij vroegtijdig worden ingezet ✓ De samenwerking met belangengroepen van ouders wordt geïntensiveerd ✓ Er is extra aandacht voor de oudergeleding in de OPR. ✓ Privacy en afspraken rondom (digitale) informatie uitwisseling voldoen aan de wet- en regelgeving.
Hoe gaan we dit doen?	✓ Door de SOP's van de scholen beschikbaar te maken via de website van het samenwerkingsverband. ✓ Door voor de (oudergeleding van de) OPR, in overleg en indien gewenst, (externe) inhoudelijke ondersteuning te bieden. ✓ Door het aanpassen van het beleid en de documenten naar aanleiding van veranderende wetgeving op het gebied van privacy en informatie overdracht. ✓ Door de adviezen uit de Handleiding Ouderbetrokkenheid (van de VO raad) daar waar nodig te implementeren.
Hoe meten we onze resultaten?	✓ Door diverse tevredenheidsmetingen op het gebied van ouderparticipatie binnen het samenwerkingsverband af te nemen. ✓ Door het monitoren van de klachten en bezwaren die bij het samenwerkingsverband binnenkomen.
Wanneer zijn we tevreden?	✓ Als ouders tevreden zijn over de geboden ondersteuning door de scholen. ✓ Als ouders tevreden zijn over de geboden ondersteuning door het samenwerkingsverband. ✓ Als klachten naar tevredenheid zijn afgehandeld.

9. Bestuurlijke inrichting, organisatie en communicatie

Bestuurlijke inrichting

Het samenwerkingsverband heeft een rechtspersoon (stichting) opgericht waarbij alle schoolbesturen voor VO en VSO zijn aangesloten.

Onderstaand organogram geeft weer hoe de bestuurlijke inrichting en organisatie van het samenwerkingsverband op 1 augustus 2018 eruit ziet. Het Algemeen Bestuur heeft in het schooljaar 2016/2017 de intentie uitgesproken om op termijn te komen tot een nieuw governance model. In afwachting van de landelijke ontwikkelingen op het gebied van Governance in relatie tot Passend Onderwijs is besloten om het definitieve besluit en de inrichting hieromtrent uit te stellen tot er meer duidelijkheid is. In schooljaar 2016-2017 is, vooruitlopend op een mogelijke nieuwe bestuurlijk organisatie, gestart met twee (nieuwe) adviserende geledingen (het schoolleidersplatform en het zorgcoördinatorenplatform).

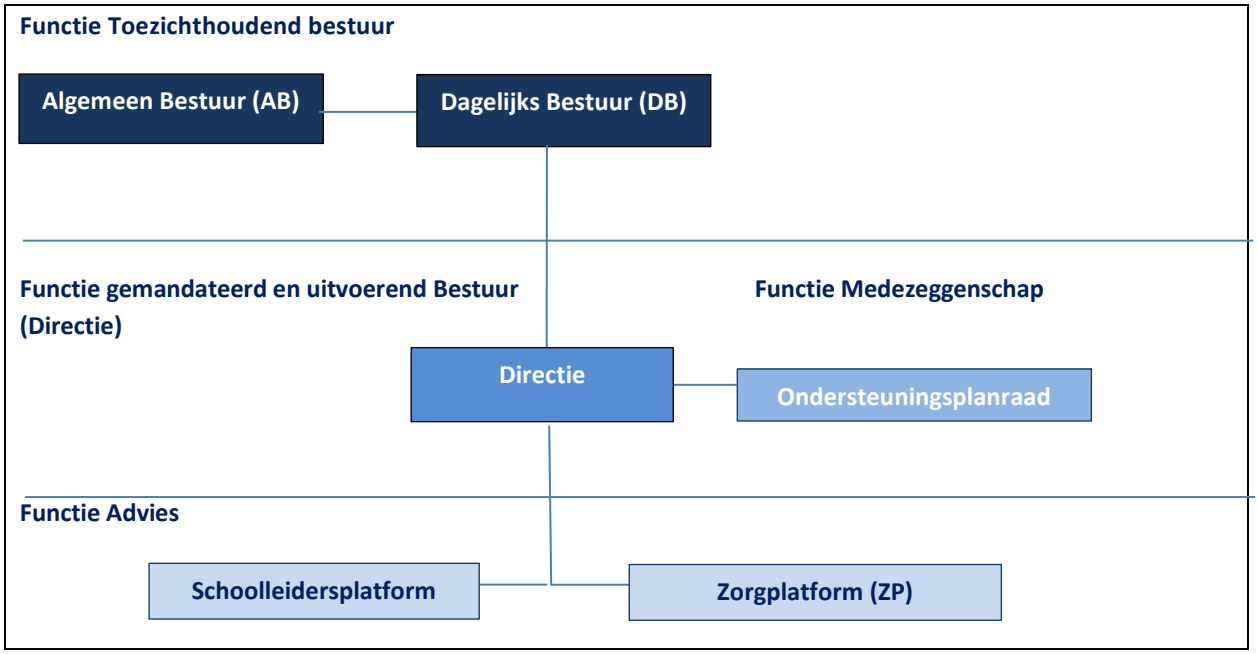

Toezicht: Bestuur

Het samenwerkingsverband werkt met een bestuur/directie-model waarbij de aangesloten schoolbesturen gezamenlijk het Algemeen Bestuur (AB) van het samenwerkingsverband vormen. Dit zorgt ervoor dat alle besturen zich betrokken en verantwoordelijk voelen bij het samenwerkingsverband. De bestuurlijke eindverantwoordelijkheid is in handen van de gezamenlijke schoolbesturen. Door te kiezen voor een toezichthoudende rol en vooral kaderstellend bezig te zijn kan slagvaardig worden gewerkt. Het samenwerkingsverband wordt op deze wijze professioneel geleid en de schoolbesturen hebben een monitorende rol en zijn zelf niet belast met de voorbereiding en uitvoering van het beleid. Binnen de stichting wordt momenteel gewerkt met één bestuurslaag: het AB. Uit het midden van dit bestuur wordt een Dagelijks Bestuur (DB) gekozen, dat namens het AB toezicht houdt op de gang van zaken binnen het samenwerkingsverband. Het AB keurt de belangrijkste besluiten goed (begroting, ondersteuningsplan, jaarrekening) en draagt aan het DB de overige toezichthoudende taken op. Het DB bestaat 3 tot 5 personen. Het DB voert geen eigen beleid maar ziet toe op de uitvoering van het beleid dat het AB heeft goedgekeurd. Het AB geeft decharge aan het DB van het samenwerkingsverband Fryslân-Noard voor het gevoerde beleid en vormt daarmee het toezichthoudende orgaan. Belangrijke notie is dat het DB als taak heeft om uit naam van het AB het toezicht uit te oefenen. Het AB komt 3x per jaar bij elkaar. Het DB vergadert 5 tot 7 maal per schooljaar. De uitwerking van dit model op toezichthoudend niveau ziet er al volgt uit:

	Taken Toezichthoudend Bestuur
Algemeen Bestuur	- Vaststellen en wijzigen van de strategische doelen (missie en visie) - Vaststellen van wijzigen ondersteuningsplan en (meerjaren-)begroting - Vaststellen jaarrekening en jaarverslag - Aanwijzen van accountant - Bepalen van de omvang van de directie - Vaststellen managementstatuut en (eventueel) kaders voor directie - Vasstellen toezichtskader - Toezicht houden op naleving code goed bestuur
Dagelijks Bestuur	- Voorbereiding en uitvoering van door het bestuur te nemen besluiten - Toezicht op uitvoering van door het bestuur genomen besluiten, voor zover de uitvoering door de directie plaatsheeft - Toezicht op uitvoering ondersteuningsplan (monitoring) - Benoemen, schorsen en ontslaan van de directie (werkgeversrol) - Het adviseren van de directie (sparringpartner) - Goedkeuren van de verantwoordingsrapportages van de directie

Toezichtskader

De schoolbesturen van het samenwerkingsverband Fryslân-Noard hebben nadrukkelijk gekozen voor de rol van toezichthouder. Deze focus betekent dat het belangrijk is om bevoegdheden te omschrijven. Dit gebeurt in het toezichtskader. Het toezichtskader gaat over het toezicht op de wettelijke taken van het samenwerkingsverband (het 'wat') en de wijze waarop het wordt uitgevoerd (het "hoe"). Hierin staat beschreven:

- Namens wie het bestuur toezicht houdt (maatschappelijke legitimatie);
- Waarop het bestuur toezicht houdt;
- Hoe het bestuur toezicht houdt;
- Hoe de interne werkwijze van het bestuur eruit ziet

Rol voorzitter

De rol van voorzitter van het bestuur is belangrijk voor het samenwerkingsverband. De voorzitter dient zich te kunnen concentreren op die rol zonder tevens andere (school bestuurlijke) belangen te moeten dienen. Er wordt gekozen voor een onafhankelijke voorzitter uit 'eigen' kring zonder stemrecht, waarbij het betreffende schoolbestuur een andere vertegenwoordiger stuurt naar het bestuur.

Stemverhouding

In het samenwerkingsverband staat de consensus benadering voorop en mag van alle schoolbesturen in het AB worden gevraagd om zich hiervoor in te spannen. Onderstaand beslissingsmodel treedt in werking als het in het Algemeen Bestuur, ondanks gerichte inspanning, niet lukt om tot overeenstemming te komen. Op deze wijze kan dan toch een meerderheidsbesluit worden genomen.

- 1 stem per bestuurslid + 1 stem voor elke 200 leerlingen tot 1000 leerlingen en daarboven 1 stem voor elke 400 leerlingen.
- voor een meerderheidsbesluit is niet alleen een meerderheid van stemmen nodig maar ook een meerderheid van het aantal schoolbesturen.

Mediation/Geschillenregeling

Het opnemen van een geschillenregeling is door het wetsvoorstel Passend Onderwijs verplicht verklaard omdat een meerderheidsbesluit nog geen garantie is dat dit ook een kwalitatief goed besluit is. In de statuten is daarom bepaald dat als een schoolbestuur zich ernstig aangetast voelt in zijn belang (omdat door het besluit bijvoorbeeld het voortbestaan van een VSO-school op het spel komt te staan) dit schoolbestuur zich kan wenden tot de landelijke arbitragecommissie waarbij het samenwerkingsverband is aangesloten. Deze commissie oordeelt of het samenwerkingsverband in redelijkheid het besluit kon nemen. De uitspraak van de arbitragecommissie is

bindend voor alle partijen. Als voorportaal van een geschillenregeling kan worden gekozen voor mediation. Met name als sprake is van een dreigende (blijvende) verstoring van de samenwerkingsrelatie kan mediation een oplossing zijn en blijven partijen zelf aan zet zonder dat het geschil uit handen wordt gegeven. In de statuten is opgenomen dat de schoolbesturen in het samenwerkingsverband eerst via mediation proberen een geschil op te lossen voordat de gang naar de geschillencommissie wordt gemaakt.

Communicatieroute

De enige officiële schakel tussen het bestuur (in zijn rol als intern toezichthouder!) en de organisatie van het samenwerkingsverband wordt gevormd door de directie. Indien scholen of andere belanghebbenden op- of aanmerkingen hebben op het functioneren van het samenwerkingsverband wenden zij zich tot de directie. Het bestuur intervenieert niet rechtstreeks in de organisatie van het samenwerkingsverband. Het bestuur kan wel ontvangen signalen uit de scholen vertalen naar een vraag aan de directie om over een bepaalde kwestie te rapporteren aan het bestuur.

Bestuur
⇓ ⇑
Directie
⇓ ⇑
Scholen (inclusief SLP en ZP)

Aangezien bestuursleden van het samenwerkingsverband ook schoolbestuur zijn, kan het wel voorkomen dat zij in hun rol als schoolbestuurder overleg hebben met de directie van het samenwerkingsverband. Dit is echter een andere rol die niet moet worden verward met die van toezichthouder. Het gaat in dat geval om schoolaangelegenheden, bijvoorbeeld de samenwerking in de school met het Expertisecentrum en/of het OPDC. Roldiscipline is bij dit alles een belangrijk uitgangspunt.

Uitvoering: Directie

De uitvoerende bestuurlijke bevoegdheden zijn gemandateerd aan de directie. Er is door het bestuur een bestuurs- en managementstatuut vastgesteld waarin de gemandateerde bevoegdheden van de directie zijn bepaald. Het management van het samenwerkingsverband wordt gevormd door de directie. Ook het financieel beheer van de middelen ligt bij de directie. De mandaatconstructie houdt niet alleen het toekennen van gemandateerde bevoegdheden in, maar ook het verantwoording afleggen door de directeur aan het bestuur van het samenwerkingsverband, middels verantwoordingsrapportages en voortgangsrapportages. De directeur treedt civielrechtelijk op namens het bestuur, maar is geen lid van het bestuur.

Taken gemandateerd bestuur: directeur	
Directie	- Voorbereiden en uitvoeren ondersteuningsplan - Dagelijkse leiding aan het Samenwerkingsverband inclusief personeel - Financieel beheer middelen samenwerkingsverband conform goedgekeurde begroting - Overleg voeren met ondersteuningsplanraad - Voeren van het op overeenstemming gericht overleg (OOGO) met gemeenten over het ondersteuningsplan - Besluiten nemen ten aanzien van de toelaatbaarheid van leerlingen tot het voortgezet speciaal onderwijs - Verantwoorden resultaten en inzet middelen aan DB/AB - (Invullen werkgeverschap personeel samenwerkingsverband)

Medezeggenschap: OPR

De Ondersteuningsplanraad bestaat voor de helft uit vertegenwoordigers vanuit de ouder/leerling geleding en voor de andere helft uit vertegenwoordigers namens de personeelsgeleding van de scholen. De OPR heeft het instemmingsrecht ten aanzien van het ondersteuningsplan. Dit plan moet ten minste eenmaal in de vier jaren worden opgesteld. Niet alleen MR-leden uit de aangesloten scholen hoeven zitting te nemen in de

ondersteuningsplanraad. Leden kunnen ook van buiten deze raden komen, maar moeten wel ouders, leerlingen of leraren zijn van de scholen binnen het samenwerkingsverband en door de MR'en worden afgevaardigd. Er is een rooster van aftreden opgesteld, waarbij is aangegeven welk bestuur wanneer uit welke categorie een voordracht doet. Elk schoolbestuur gaat in overleg met de eigen (G)MR na welke vertegenwoordiger kan worden afgevaardigd.
Ten aanzien van de besluitvorming in de OPR geldt in principe dezelfde stemverhouding als in het Algemeen Bestuur. Het bestuur van het samenwerkingsverband is met de OPR een medezeggenschapsreglement overeengekomen; hierin is ook de facilitering van de OPR geregeld. De OPR komt in principe 3x per jaar bij elkaar. Het Bestuur van de OPR vergadert 3 tot 5x per jaar. De directie van het samenwerkingsverband is, op verzoek van het bestuur van de OPR, aanwezig op de bijeenkomsten van (het bestuur van) de OPR.

Advies: SLP en ZP

Het schoolleidersplatform (SLP) adviseert de directie van het samenwerkingsverband over de concrete consequenties van beleidskeuzes die binnen het samenwerkingsverband worden gemaakt op schoolniveau. Het SLP functioneert ook als een platform waar de verbinding, het draagvlak en de samenwerking tussen scholen binnen onze regio verder versterkt kan worden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan afstemming m.b.t. bovenschoolse aangelegenheden, uitwisseling van good practices en het opzetten van gezamenlijke scholingen op het gebied van passend onderwijs. Interessant daarbij is steeds de vraag "wat is de verantwoordelijk van school en wat valt onder de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband". Op elke bijeenkomst is er gelegenheid voor schoolleiders om met een eigen inbreng vanuit de scholen te komen. Dit levert het samenwerkingsverband ook input op voor het te voeren beleid. Door met name binnen het SLP de inhoudelijke discussie te voeren kan het bestuur zich bezig houden met de toezichthoudende rol. Het SLP komt 3x per jaar bijeen.

Het zorgplatform (ZP) adviseert de directie van het samenwerkingsverband eveneens over de concrete consequenties van beleidskeuzes binnen het samenwerkingsverband op schoolniveau maar dan specifiek gericht op de ondersteuningsstructuur binnen de scholen. Net als het SLP wordt ook binnen het ZP gestreefd naar vergroten van het draagvlak, de verbinding en de samenwerking tussen scholen binnen ons samenwerkingsverband. Net als bij het SLP kunnen ook hier de door de scholen ingebrachte punten input leveren voor het te ontwikkelen beleid van het samenwerkingsverband.

Zowel het SLP als het ZP zijn belangrijk als het gaat om communicatieroutes binnen het samenwerkingsverband. Voorgenomen en nieuw beleid vanuit het samenwerkingsverband worden via deze route gecommuniceerd en vice versa worden ontwikkelingen binnen de scholen die relevant zijn voor het samenwerkingsverband ook via deze route gedeeld.

Interne organisatie samenwerkingsverband

De directeur is eindverantwoordelijk voor het aansturen van de interne organisatie van het samenwerkingsverband. Het samenwerkingsverband beschikt over ondersteunende diensten die beleidsmatige, beheersmatige en administratieve taken uitvoeren.

De voornaamste taak van de PCL-PaO is het (inhoudelijk) ondersteunen van de directeur bij het afgeven van Toelaatbaarheidsverklaringen voor het VSO en PrO en de Aanwijzingen voor LWOO. Binnen de administratie worden met name ondersteunende diensten verricht in het kader van financiële en personele zaken. De beleidsmedewerker heeft naast taken op het gebied van beleidsontwikkeling ook taken op het gebied van communicatie en kwaliteitszorg. De teamleider stuurt het Expertisecentrum en het OPDC aan. De directeur is verantwoordelijk voor het opstellen, uitvoeren en monitoren van het beleid. Er wordt er gewerkt met een jaarprogramma waarin zowel de interne als de externe overleggen opgenomen zijn.

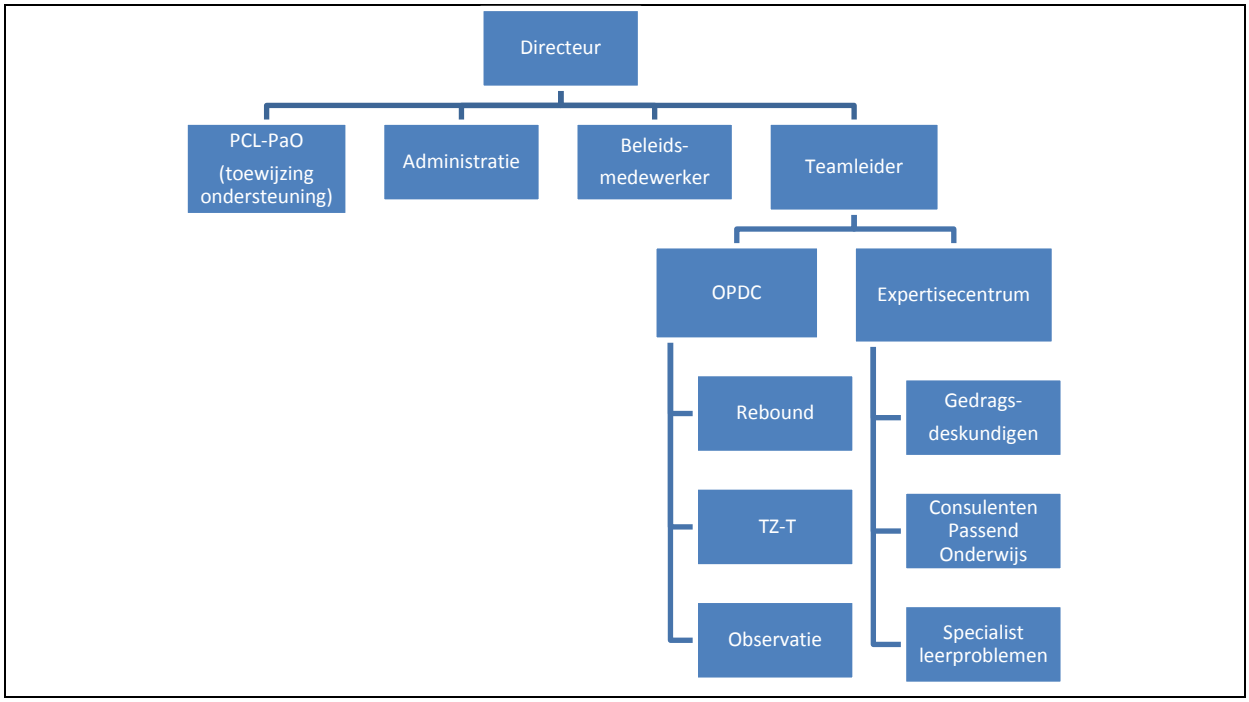

Een samenwerkingsverband kan zelf als werkgever fungeren voor personeel. Personeelsleden die in dienst zin van het samenwerkingsverband genieten de onderwijsrechtspositie. Ten tijde van het vaststellen van dit ondersteuningsplan heeft de Stichting geen personeel in dienst. Onderzocht wordt of dit in de toekomst wenselijk is. Verder wordt gekeken hoe de medezeggenschap voor medewerkers van het samenwerkingsverband passend vorm kan worden gegeven.

Beoogde resultaten 2018-2022

Organisatie Ambitie: ✓ Professioneel en effectief werkklimaat op bestuurlijk, beleids- en uitvoerend niveau.	
Wat willen we bereiken?	✓ Ontwikkelen van een Governance model dat recht doet aan de maatschappelijk opdracht van het samenwerkingsverband en aan belangen van de schoolbesturen. ✓ Versterken van professioneel werkklimaat (intern gericht op eigen organisatie en extern gericht op stakeholders als scholen, ouders en ketenpartners). ✓ Versterken van (interne) onderlinge dialoog tussen scholen onderling en scholen en samenwerkingsverband. ✓ Versterken van (externe) dialoog met overige stakeholders / ketenpartners.
Hoe gaan we dit doen?	✓ Door te onderzoeken hoe de Governance structuur het beste vorm kan worden gegeven conform de wettelijke en maatschappelijk opdracht van het samenwerkingsverband. ✓ Door een MR-Personeel op te zetten. ✓ Door het bevorderen van inhoudelijke uitwisselingen tussen samenwerkingsverband, scholen en ketenpartners.
Hoe meten we onze resultaten?	✓ Door eenmaal per twee jaar op niveau van het Algemeen Bestuur een zelfevaluatie af te nemen. ✓ Door periodiek diverse tevredenheidsmetingen op het gebied van samenwerking en communicatie af te nemen. ✓ Door tevredenheidsonderzoek bij medewerkers samenwerkingsverband af te nemen.
Wanneer zijn we tevreden?	✓ Als het Governance model past binnen de (toekomstige) code Good Governance. ✓ Als het werkklimaat intern en extern als voldoende ervaren wordt.

10. Kwaliteitszorg: Monitoring & Evaluatie

De kwaliteitszorg binnen het samenwerkingsverband is nog volop in ontwikkeling. Het samenwerkingsverband heeft een aantal uitgangspunten ontwikkeld waar de kwaliteitszorg aan moet voldoen.

Samen ontwikkelen

Het eerste uitgangspunt voor een systeem van kwaliteitszorgbeleid binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard is samen ontwikkelen. Het systeem van kwaliteitszorg bestaat uit twee niveaus, het niveau van het samenwerkingsverband en het niveau van de scholen.

Afstemming op kwaliteitszorg systeem op de scholen

Het tweede uitgangspunt bij de inrichting van kwaliteitszorg in het samenwerkingsverband is dat er voldoende aansluiting bij al bestaande systemen van kwaliteitszorg in de scholen wordt gerealiseerd. Dit voorkomt dat scholen meerdere keren vergelijkbare informatie moeten aanleveren en ondersteunt dat scholen de informatie ook zelf gebruiken in hun PDCA cyclus.

Sturingsinformatie

Het derde uitgangspunt heeft te maken met de verantwoordelijkheid van het samenwerkingsverband voor de financiering van extra ondersteuning voor leerlingen die hier behoefte aan hebben. Hiervoor is het noodzakelijk dar het samenwerkingsverband binnen het systeem van kwaliteitszorg ook meer objectieve informatie krijgt over de kwaliteit van de ondersteuning die scholen bieden.

Systematisch en planmatig

Vierde uitgangspunt is dat de uitvoering van de zorg voor kwaliteit plaatsvindt op een systematische wijze en volgens een planmatige cyclus. In de PDCA cyclus wordt op vaste momenten in de vierjaarlijkse termijn van één beleidsperiode informatie verzameld en worden processen geëvalueerd. De jaarlijkse verantwoording en verslaglegging zijn een vast onderdeel van deze PDCA cyclus. Het uitgangspunt van het samenwerkingsverband is dat kwaliteitszorg integraal onderdeel moet zijn van het dagelijks handelen.

Onderzoekskader Inspectie

Voor het vormgeven van een systeem van kwaliteitszorg is het Onderzoekskader van de Inspectie van het Onderwijs voor de samenwerkingsverbanden belangrijk. Het toezicht van de Inspectie op de samenwerkingsverbanden is een integraal toezicht; het omvat zowel kwaliteitstoezicht, nalevingstoezicht als financieel toezicht. Het beleid van het bestuur gericht op de kwaliteit van uitvoering van de taken van het samenwerkingsverband en het financiële beheer vormen het uitgangspunt van het vierjaarlijks onderzoek. Dit gebeurt in samenhang met het onderzoek bij een of meerdere aangesloten schoolbesturen om de doorwerking van het beleid van het samenwerkingsverband binnen scholen te kunnen controleren en te beoordelen.

Bij het monitoren en evalueren van de kwaliteit wordt uitgegaan van de aspecten die de Inspectie noemt in haar toezichtkader passend onderwijs:

Onderwijsresultaten	
Resultaten	Voor alle leerlingen in het samenwerkingsverband die extra ondersteuning nodig hebben is een passende onderwijsplek beschikbaar: • Dekkend netwerk van voorzieningen • Ondersteuningstoewijzing • Thuiszittersbeleid
Kwaliteitszorg en ambitie	
Kwaliteitszorg	Het samenwerkingsverband heeft vanuit zijn maatschappelijke opdracht doelen geformuleerd en verbetert de uitvoering van zijn taken op basis van regelmatige en systematische evaluatie en realisatie van die doelen

Kwaliteitscultuur	Het bestuur van het samenwerkingsverband kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer
Verantwoording en dialoog	Het bestuur van het samenwerkingsverband legt intern en extern toegankelijk en betrouwbaar verantwoording af over doelen en resultaten en voert daarover actief een dialoog
Financieel Beheer	
Continuïteit	Het bestuur is financieel gezond en kan op korte termijn voldoen aan zijn financiële verplichtingen
Doelmatigheid	Het bestuur maakt efficiënt en effectief gebruik van de bekostiging
Rechtmatigheid	Het bestuur verwerkt en besteedt bekostiging conform wet- en regelgeving

Voor het OPDC geldt sinds 2017 een specifiek Onderzoekskader vanuit de Inspectie van het Onderwijs. Dit wordt meegenomen in de ontwikkelingen binnen het kwaliteitszorgsysteem van het samenwerkingsverband.

Kwaliteitshandboek

Het samenwerkingsverband heeft de afgelopen jaren een systeem van kwaliteitszorg ontwikkeld dat is beschreven in het kwaliteitshandboek. Als instrumenten wordt o.a. gebruik gemaakt van de volgende gegevens op samenwerkingsverband-niveau: zelfevaluatie, tevredenheidsonderzoeken, cijfers over thuiszitters, TLV's, deelname VSO, cijfers over uitvoering taken (EC, OPDC, PCL-PaO). Op schoolniveau verzamelen we gegevens en cijfers overs schoolpopulatie, incl. LWOO en uitstroom, verantwoording besteding middelen extra ondersteuning en de vragenlijst basisondersteuning. Jaarlijks worden per onderdeel (EC, OPDC, PCL-PaO en) jaarverslagen gemaakt waarin de gestelde doelen worden geëvalueerd en nieuwe actiepunten worden geformuleerd. Op basis van deze verslagen en de geformuleerde doelen en actiepunten uit het Ondersteuningsplan maken we een Inhoudelijk Jaarverslag. Dit gecombineerd met de financiële verantwoordding vormt de basis van de jaarlijkse verantwoording in het Jaarverslag.

De komende jaren zullen in het teken staan van het verder ontwikkelen van dit systeem van kwaliteitszorg gecombineerd met het ontwikkelen van een integraal en cyclisch monitor- en evaluatiesysteem mede gericht op scholen en ketenpartners. Te denken valt hierbij aan bezoek, visitatie of audit.

Beoogde resultaten 2018-2022

Kwaliteitszorg Ambitie: ✓ Het samenwerkingsverband krijgt steeds beter zicht op de effecten van de aanpak met betrekking tot passend onderwijs op verschillende niveaus (bestuurlijk, beleidsmatig, uitvoerend)	
Wat willen we bereiken?	✓ Optimaliseren van kwaliteitszorgsysteem op niveau van samenwerkingsverband met specifieke aandacht voor het OPDC. ✓ Verder ontwikkelen van kwaliteitszorgsysteem op niveau van scholen ✓ Monitoren voor effecten integrale aanpak passend onderwijs en zorg voor jeugd
Hoe gaan we dit doen?	✓ Door te reflecteren op de huidige instrumenten in relatie tot het nieuwe ondersteuningsplan en het nieuwe Onderzoekskader van de Inspectie. ✓ Door het integreren van de kwaliteitsgegevens op schoolniveau binnen het kwaliteitszorgsysteem van het samenwerkingsverband.
Hoe meten we onze resultaten?	✓ Door alle doelstellingen met bijbehorende actiepunten periodiek intern en extern te evalueren op voortgang en resultaat. ✓ Door periodiek een breed onderzoek te organiseren om zicht te krijgen op de maatschappelijke effecten op het gebied van passend onderwijs (bijvoorbeeld via audits bij scholen en bij belangrijke ketenpartners).
Wanneer zijn we tevreden?	✓ Als we jaarlijks vooruitgang constateren in het realiseren van de in dit ondersteuningsplan verwoorde ambities.

11. Financiële afspraken en Meerjarenbegroting

Meerjarenprognose leerling aantallen

Gezien het feit dat het samenwerkingsverband wordt bekostigd op leerlingaantallen is voor de komende jaren een aantal factoren van groot belang:

- Het aantal totaal VO leerlingen
  - De verwachting is dat de krimp in onze regio de komende jaren voelbaar zal worden. Op termijn verwachten we om die reden een negatief effect op de te ontvangen middelen. Tot 2020 wordt dit nog (enigszins) gecompenseerd door de positieve verevening.
- Het aantal VSO leerlingen
  - Het streven is om het percentage leerlingen dat naar het VSO gaat procentueel laag te houden, bij voorkeur onder het landelijk gemiddelde. Indien het percentage VSO leerlingen stijgt dan draagt het samenwerkingsverband meer af aan het VSO en blijven er minder middelen over voor de ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband aan de VO scholen.
  - Als het aantal VSO leerlingen sterk daalt (o.a. door de krimp in de regio) moet er nagedacht worden over hoe de kwaliteit van het VSO in stand kan worden gehouden.
- De bekostiging van LWOO/PrO
  - Het aantal LWOO leerlingen is de afgelopen jaren sterk gedaald en ligt nu onder het landelijk gemiddelde, het aantal PrO leerlingen stabiliseert enigszins maar ligt boven het landelijk gemiddelde. Het effect van een mogelijk verevening is nog niet duidelijk maar de kans bestaat dat hierdoor minder middelen beschikbaar zijn in de toekomst.
  - Indien een samenwerkingsverband te weinig middelen heeft om de VSO en het LWOO/PrO afdracht te bekostigen wordt dit gekort op de lumpsum financiering van de deelnemende schoolbesturen. Bij ongewijzigd beleid is het niet aannemelijk dat dit de komende jaren gaat gebeuren binnen ons samenwerkingsverband.

Leerlingen op teldatum	1-10-11	1-10-12	1-10-13	1-10-14	1-10-15	1-10-16	1-10-17	1-10-18	1-10-19	1-10-20	1-10-21	1-10-22
VO overige	12.323	12.270	12.398	12.478	12.788	12.814	12.912	12.569	12.370	12.170	12.025	11.930
leerlingen LWOO	1.707	1.722	1.619	1.559	1.424	1.194	1.101	1.100	1.100	1.100	1.050	1.050
leerlingen PRO	492	515	527	502	537	530	536	531	530	530	525	520
Totaal VO	**14.522**	**14.507**	**14.544**	**14.539**	**14.749**	**14.538**	**14.549**	**14.200**	**14.000**	**13.800**	**13.600**	**13.500**
VSO lln op teldatum	1-10-11	1-10-12	1-10-13	1-10-14	1-10-15	1-10-16	1-10-17	1-10-18	1-10-19	1-10-20	1-10-21	1-10-22
cat 1 (laag)	**404**	**395**	**395**	**381**	**377**	**399**	**420**	**420**	**415**	**404**	**404**	**405**
cat 2 (midden)	**13**	**10**	**7**	**13**	**13**	**28**	35	35	34	32	32	32
cat 3 (hoog)	**49**	**60**	**59**	**68**	**68**	**46**	46	45	44	43	40	41
Totaal VSO	**466**	**465**	**461**	**462**	**458**	**473**	**501**	**500**	**493**	**479**	**476**	**478**
Groei VSO ll op peildatum				1-2-15	1-2-16	1-2-17	1-2-18	1-2-19	1-2-20	1-2-21	1-2-22	1-2-23
cat 1 (laag)				**10**	24	13	18	16	15	14	13	12
cat 2 (midden)				**2**	1	2	1	2	1	1	1	1
cat 3 (hoog)				**2**	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal				**14**	**25**	**15**	**19**	**18**	**16**	**15**	**14**	**13**

Baten

Het samenwerkingsverband ontvangt van het ministerie van OC&W een budget aan lichte en zware ondersteuning. Hieronder een korte toelichting:

Budget Lichte ondersteuning algemeen

Het budget voor lichte ondersteuning algemeen wordt toegekend per kalenderjaar op basis van het aantal VO-leerlingen dat de voorgaande teldatum 1 oktober (T-1 systematiek) in de regio van het samenwerkingsverband onderwijs volgde.

Budget lichte ondersteuning LWOO en PrO

Het budget lichte ondersteuning LWOO en PrO wordt toegekend per kalenderjaar op basis van het totaal aantal VO leerlingen T-1 vermenigvuldigd met het deelname-percentage LWOO respectievelijk PrO op 1 oktober 2012 (voor LWOO: 11,87% en voor PrO: 3,55%).

Budget zware ondersteuning

Het samenwerkingsverband ontvangt zware ondersteuning in de vorm van personele en materiële bekostiging. De materiële ondersteuning wordt per kalenderjaar toegekend op basis van het totaal aantal VO leerlingen op basis van de T-1 systematiek.

Het personele deel wordt per schooljaar toegekend op basis van het totaal aantal VO leerlingen: voor jan-juli 2018 op basis van T-2 en voor aug-dec 2018 op basis van T-1.

Geoormerkte subsidies

Via het RMC ontvangt het samenwerkingsverband rijksmiddelen voor bestrijding van Voortijdig SchoolVerlaters (VSV)

MEERJARENBEGROTING KALENDERJAAR / INKOMSTEN

Baten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
lichte ondersteuning	1.352.034	1.353.057	1.320.600	1.302.000	1.283.400	1.264.800
LWOO	7.580.411	7.586.146	7.404.171	7.299.886	7.195.602	7.091.318
PRO	2.267.080	2.268.759	2.214.372	2.183.183	2.151.995	2.120.807
zware ondersteuning	8.211.430	8.193.409	8.151.539	7.991.576	7.878.306	7.765.036
verevening zware ondersteuning	-402.023	-307.390	-183.983	-61.250		
overige baten	1.600	1.000	0	0	0	0
geoormerkte subsidies (VSV)	169.466	170.000	0	0	0	0
Totale baten	19.179.998	19.265.018	18.906.698	18.715.395	18.509.303	18.241.960

Verevening

- Ons samenwerkingsverband had per 1 augustus 2014 een licht positieve ondersteuning. In 2021 is de verevening klaar en ontvangt het samenwerkingsverband het volledige bedrag voor zware ondersteuning
- Het eerder aangekondigde besluit over de (mogelijke) verevening van LWOO/PrO middelen is uitgesteld.

Lasten

Rechtstreekse afdrachten DUO

- Van de middelen die het samenwerkingsverband ontvangt voor de bekostiging van LWOO en PrO wordt de komende jaren naar verwachting rond de 65% rechtstreeks door DUO aan de scholen afgedragen. De resterende middelen komen beschikbaar voor de uitvoering van het ondersteuningsplan.
- Van de middelen die het samenwerkingsverband ontvangt voor de bekostiging van het VSO wordt de komende jaren naar verwachting ongeveer 75% door DUO als rechtstreekse afdracht naar de VSO overgemaakt. De afdrachten die samenhangen met de Groeiregeling (tussentijdse groei in het VSO tussen 1 oktober en 1 februari) worden door het samenwerkingsverband aan de VSO scholen betaald. Het samenwerkingsverband neemt hierbij zowel de Groeikosten voor extra ondersteuning als de basisbekostiging (personeel en materieel) voor haar rekening. Deze kosten worden vooralsnog niet verrekend met de VO schoolbesturen. De middelen die resteren na deze (rechtstreekse) afdrachten zijn beschikbaar voor de uitvoering van het ondersteuningsplan
- Het geoormerkte bedrag voor VSV middelen wordt via het samenwerkingsverband aan de V(S)O scholen in onze regio overgedragen.

Programma's

Van de middelen die resteren na de rechtstreekse afdrachten, bekostigt het samenwerkingsverband zoals aangegeven de uitvoering van de in het ondersteuningsplan beschreven programma's. Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard hanteert een hybride model, waarin het expertisemodel en het school- of professionaliseringsmodel naast elkaar bestaan. Dat betekent dat er zowel middelen naar de schoolbesturen gaan als dat er bovenschoolse expertise beschikbaar is vanuit het samenwerkingsverband Fryslân-Noard. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze programma's:

- **Ondersteuning scholen intern**

De schoolbesturen van het samenwerkingsverband Fryslân-Noard realiseren hun zorgplicht mede met financiële ondersteuning van het samenwerkingsverband. De scholen ontvangen hiertoe middelen voor:

1.1 Extra ondersteuning in het VO,
1.2 Lichte ondersteuning voor vmbo basis en kader leerlingen,
1.3 Versteviging van de ondersteuningsstructuur in het VSO,
1.4 Aanvullende ondersteuningsmiddelen voor de VO scholen op de Waddeneilanden,
1.5 Compensatiebekostiging voor ISK (voormalige LWOO bekostiging),
1.6 Innovatiebudget (gericht op samenwerkingsprogramma's tussen VSO en VO scholen)
1.7 Inzet van uren door het Steunpunt Onderwijs Noord (voortkomend uit Tripartiete Akkoord)

De komende jaren zal ongeveer 60% van de beschikbare middelen voor het ondersteuningsplan hieraan worden uitgegeven.

- **Afdracht middelen extern (Convenant ZO Friesland)**

Aan het samenwerkingsverband Zuidoost Friesland worden, op basis van een convenant, middelen overgedragen voor twee aangesloten schoollocaties die actief participeren in dat samenwerkingsverband. Deze afdracht bedraagt tot 2022 naar verwachting 5% van de beschikbare middelen voor uitvoering van het ondersteuningsplan.

- **Zorgtoewijzing / PCL-PaO**

De kosten voor de PCL-PaO bedragen de komend jaren naar verwachting 2% van de programma kosten binnen het Ondersteuningsplan.

- **Expertisecentrum**

De kosten die samenhangen met het Expertisecentrum bedragen de komende jaren naar verwachting 12% van de beschikbare middelen voor de uitvoering van het Ondersteuningsplan.

- **OPDC**

Aan het OPDC wordt in de meerjarenbegroting 2018-2022 eveneens rond de 12% van de beschikbare middelen voor de uitvoering van het Ondersteuningsplan besteed.

- **Bedrijfsvoering**

Onder dit programma vallen de kosten die samenhangen met de organisatie van het samenwerkingsverband. Hieronder vallen o.a. de kosten voor coördinatie, administratie, bestuur, kwaliteitszorg, kennisdeling, advies, accountantscontrole en kosten als de aansluiting bij de Plaatsingswijzer en KindKans. In totaal gaat het dan om ongeveer 8% van de jaarlijkse kosten die samenhangen met de uitvoering van het Ondersteuningsplan.

MEERJARENBEGROTING KALENDERJAAR / UITGAVEN

Lasten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
afdracht LWOO (via DUO)	5.244.896	4.836.374	4.831.981	4.831.981	4.831.981	4.612.346
afdracht PRO (via DUO)	2.328.136	2.354.493	2.332.529	2.328.136	2.328.136	2.306.173
afdracht VSO, teldatum, (via DUO)	5.517.602	5.703.825	5.878.990	5.826.024	5.700.062	5.577.749
afdracht VSO, peildatum, (tussentijdse groei VSO), ondersteuningsbekostiging	216.827	182.117	198.810	184.980	165.041	154.920
afdracht VSO, peildatum, (tussentijdse groei VSO), basisbekostiging	133.017	116.019	125.435	115.098	105.069	98.281
Programma 101 Ondersteuning Scholen Intern	4.692.622	4.204.428	3.341.400	3.241.400	3.241.400	3.341.400
Programma 102 Afdracht Middelen Extern	249.994	250.752	260.000	260.000	260.000	260.000
Programma 103 Zorgtoewijzing	68.500	85.350	85.350	85.350	85.350	85.350
Programma 104 Expertisecentrum	610.660	650.245	650.345	650.345	650.345	650.345
Programma 105 OPDC	431.165	588.515	673.775	673.775	673.775	673.775
Programma 106 Bedrijfsvoering	450.880	454.290	446.190	446.190	446.190	446.190
totaal programma's	6.503.821	6.233.580	5.457.060	5.357.060	5.357.060	5.457.060
Totale lasten	19.944.299	19.426.407	18.824.804	18.643.279	18.487.349	18.206.527

MEERJARENBEGROTING KALENDERJAAR / RESULTAAT

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Resultaat	-764.301	- 161.389	81.894	72.116	21.954	35.433

Resultaat en weerstandsvermogen

In 2017 is bewust gekozen voor een negatief resultaat om de reserves die de eerste twee jaren waren opgebouwd beschikbaar te stellen aan de scholen. In 2018 wordt ook nog een negatief resultaat verwacht. Dit kan vanuit de reserves worden opgevangen. Het bestuur heeft inmiddels een risico analyse laten maken en op basis daarvan het weerstandsvermogen bepaald. Hierin is ook het risico van eigen werkgeverschap meegenomen. Op basis hiervan was een extra afdracht naar de scholen reëel. Verder is bepaald dat jaarlijks n.a.v. de tussenrapportages in oktober de definitieve afdracht naar de scholen wordt bepaald om het weerstandvermogen op de vastgestelde hoogte te houden. De komende jaren is er ondanks de krimp een (klein) positief resultaat voorzien en blijven de afdrachten aan de scholen procentueel stabiel.

Meerjarenprognose formatie

Voor 2018 gaan we nog uit van een groei in de formatie (van ongeveer 2 fte) bij het OPDC door de ingroei van het Observatietraject per 1 augustus 2018. Mogelijk is er ook meer bemensing bij het Tz-Traject nodig, gezien het aantal leerlingen dat daar gebruik van maakt. Daarnaast zijn er interne verschuivingen mogelijk o.a. door natuurlijk verloop. Gezien de leeftijdsopbouw wordt vanaf 2021/2022 een natuurlijk verloop verwacht i.v.m. pensioneringen. Afhankelijk van factoren als krimp en behoefte kan dan besloten worden of en zo ja hoe de dan vacante posities opnieuw worden opgevuld.

	1-8-2018	*1-8-2019*	*1-8-2020*	*1-8-2021*	*1-8-2022*
Directie, administratie & beleid	*3.5*	*3.5*	*3.5*	*3.5*	*3.5*
Expertisecentrum	*7,8*	*7,8*	*7,8*	*7,8*	*7,8*
OPDC	*8,4*	*8,4*	*8,4*	*8,4*	*8,4*
PCL-PaO	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*	*1,3*
TOTAAL Fte	***21***	***21***	***21***	***21***	***21***

Ten tijde van het opstellen van dit ondersteuningsplan zijn alle medewerkers nog gedetacheerd vanuit een zestal aangesloten schoolbesturen.

Bijlage 1: Aangesloten schoolbesturen met schoollocaties

BG nr. Brin nr.	Naam	BG nr. Brin nr.	Naam
13603 **20DL**	**Stichting OSG Piter Jelles** ○ Piter Jelles ○ Stedelijk Gymnasium - Leeuwarden ○ Leeuwarder Lyceum - Leeuwarden ○ De Dyk - Leeuwarden ○ YnSicht - Leeuwarden ○ Montessori Highschool - Leeuwarden ○ !mpulse Leeuwarden - Leeuwarden ○ De Brêge - Leeuwarden ○ ISK – Leeuwarden en St. Annnaparochie ○ De Foorakker St. Annaparochie ○ Dalton Dokkum - Dokkum ○ Impulse Kollum - Kollum	41347 02VC 01BE 14WI	**Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs Noord-Fryslân** ○ CSG Comenius ○ Mariënburg - Leeuwarden ○ Zamenhof - Leeuwarden ○ Esdoorn - Leeuwarden ○ @Forum - Leeuwarden ○ CSG Ulbe van Houten – St. Annaparochie ○ Christelijk Gymnasium Beyers Naudé - Leeuwarden
40065 **00ZX**	**Vereniging voor Christelijk Voortgezet Onderwijs in N.O. Friesland** ○ Dockinga College ○ Havo-vwo - Dokkum ○ TL - Dokkum ○ Vakschool - Dokkum ○ Ferwert - Ferwert	13678 14DC	**Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Noord West Friesland** ○ RSG Simon Vestdijk ○ Simon Vestdijk – Harlingen ○ Simon Vestdijk - Franeker
40339 **14NS**	**Vereniging voor Christelijk Voorgezet onderwijs Noord West Friesland** ○ CSG Anna Maria van Schurman - Franeker	31126 12VI13	**Stichting Nordwin College** ○ VMBO groen – Leeuwarden
88518 **02XE**	**Vereniging Christelijke M.A.V.O Dantumadeel** ○ Christelijke mavo de Saad - Damwoude	41789 02UV04	**Stichting Gereformeerde Scholen Groep** ○ Gomarus College - Leeuwarden
42606 **05NE**	**Stichting voor Christelijk PrO onderwijs in NO Friesland** ○ J.J. Boumanschool - Dokkum	41664 01KL09	**Stichting Dunamare** ○ Maritieme Academie Harlingen
10028 **19HY**	**Gemeente Ameland** ○ Burgemeester Waldaschool	10867 19ET	**Gemeente Terschelling** ○ 't Schylger Jouw
90897 **02XQ**	**Stichting Inspecteur Boelensschool** ○ Inspecteur Boelensschool	10928 19EO	**Gemeente Vlieland** ○ VMBO de Jutter
41414 **23JT**	**Stichting RENN4** ○ VSO De Monoliet - Leeuwarden	42665 26LD 02XF	**Stichting scholengemeenschap Speciaal Onderwijs Fryslân** ○ it Twalûk – Leeuwarden ○ De Wingerd – Damwoude
31231 **00ZV02**	**Stichting Lauwers College** ○ Locatie Kollum	**41750** **14FW05**	**Stichting OSG Sevenwolden** ○ Locatie Grou
95683 **02YL**	**Stichting het Poortje Jeugdinrichtingen** ○ Portalis – Kortehemmen		

Bijlage 2: Schematisch overzicht behaalde resultaten 2014-2018

√ = doel gehaald
– = doel niet gehaald
≈ = nog in ontwikkeling/ ontwikkelpunt
? = (nog) niet duidelijk

	2014 2015	***2015 2016***	***2016 2017***	***2017 2018***
Regulier waar het kan, Speciaal waar het moet				
Deelname VSO				
De deelname VSO stabiliseert	√	√	√	
De deelname VSO blijft onder landelijk gemiddelde	√	√	√	
De deelname VSO neemt geleidelijk af (zowel in aantal als in %)	√	-	-	
Versterken ondersteuningsstructuur op de scholen				
Er worden meer leerlingen opgevangen in reguliere scholen door tijdig inzetten van expertise vanuit samenwerkingsverband Fryslân-Noard (consulenten en gedragsdeskundigen)	?	≈	≈	
De scholen zijn tevreden over het expertisecentrum: de gemiddelde beoordeling is voldoende tot goed	√	√	√	
Elke school voldoet aan een basisniveau van zorg dat door het samenwerkingsverband Fryslân-Noard is vastgesteld	?	≈	≈	
Elke school heeft de zorg die ze biedt beschreven in haar schoolondersteuningsprofiel	√	√	√	
Er valt geen kind tussen wal en schip				
Dekkend onderwijs- en ondersteuningsaanbod				
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard heeft zicht op witte vlekken in het aanbod en ontwikkelt daarvoor een passend en dekkend aanbod	≈	≈	≈	
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard heeft alle thuiszitters in beeld	≈	≈	√/≈	
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard biedt een passende aanpak voor thuiszitters	≈	≈	√/≈	
OPDC				
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard biedt een passend aanbod voor leerlingen die tijdelijk geen passend onderwijs kunnen krijgen op de reguliere school	√	√	√	
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard zorgt dat de OPDC-trajecten aansluiten op de ondersteuningsbehoeften van leerlingen.	√	√	√	
Scholen, ouders en leerlingen zijn tevreden over het aanbod	√	√	√	
Ontwikkelen van Onderwijszorgarrangementen				
In 2018 is beschreven welke onderwijs zorgarrangementen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard mogelijk zijn, hoe de procedures daarvoor zijn en welke partij waarvoor verantwoordelijk is	–	≈	≈	
Beperken voortijdig schoolverlaten				
Alle scholen binnen het samenwerkingsverband Fryslân-Noard blijven binnen de landelijke normen voor voortijdig schoolverlaten	√	√	√	
Leerlingen verlaten het voortgezet onderwijs met een diploma	≈	≈	≈	
Aansluiten bij bestaande situatie: behouden wat goed is, verbeteren waar het kan en moet				
Expertisecentrum				
Behouden Expertisemodel; werkwijze van de oorspronkelijke 3 samenwerkingsverbanden zo veel mogelijk doorzetten	√	√	√	
Inrichten expertisecentrum / ondersteunen van scholen bij het versterken van het primaire proces	√	√	√	
Samenwerking met cluster 1 en 2				
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard overlegt met cluster 1 en 2 over een passend aanbod voor leerlingen met deze specifieke onderwijsbehoefte	√	–	-	
Systematiek indicering en toewijzing				
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard heeft een zorgvuldige, toetsbare en transparante systematiek voor indicering en toewijzing	√	√	√	
Integrale samenwerking in het belang van de leerling				
Afstemming met gemeenten over jeugdzorg				
Scholen en gemeenten zorgen samen voor afstemming zorg en onderwijs (één kind, één plan)	–	≈	≈	

In 2018 ligt er een plan waarin voor de regio beschreven staat welke overleggen er op welk niveau zijn en hoe de doorzettingsmacht is geregeld	–	≈	≈	
Versterken van educatief partnerschap met ouders				
Ouders en school zoeken in gezamenlijkheid naar passende oplossingen indien een leerling extra ondersteuningsbehoeften heeft	≈	≈	√/≈	
Ouders worden intensief betrokken bij trajecten van hun kinderen binnen het OPDC	√	√	√	
De mening van ouders wordt meegenomen bij het vormgeven van het beleid van het samenwerkingsverband	√	√	√	
Professioneel werkklimaat via korte lijnen en met zo weinig mogelijk bureaucratie				
Transparante en efficiënte procedures				
Het samenwerkingsverband Fryslân-Noard werkt op alle relevante gebieden met transparantie en efficiënte procedures	√	√	√	
Ontwikkelen van systeem van kwaliteitszorg				
In 2018 werken we met een eigen systeem van kwaliteitszorg	≈	≈	√/≈	
In 2018 werken we cyclisch aan het optimaliseren van onze kwaliteit	≈	≈	√/≈	

Bijlage 3: Kengetallen 2011-2017

	LWOO	PRO	OVERIG VO	TOTAAL VO	VSO CAT 1	VSO CAT 2	VSO CAT 3	TOTAAL VSO	TOTAAL
1-10-2011	1.707	492	12.323	14.522	404	13	49	466	14.988
1-10-2012	1.722	515	12.270	14.507	395	10	60	465	14.972
1-10-2013	1.619	527	12.398	14.544	395	7	59	461	15.005
1-10-2014	1.559	502	12.478	14.539	381	13	68	462	15.001
1-10-2015	1.424	537	12.788	14.749	377	13	68	458	15.207
1-10-2016	1.194	530	12.814	14.538	399	28	46	473	15.011
1-10-2017	*1.101*	*536*	*12.912*	*14.549*	*420*	*35*	*46*	*501*	*15.050*
%	SWV FN	SWV FN	Totaal SWV FN		SWV FN	SWV FN	SWV FN	Totaal SWV FN	
1-10-2011	11,75	3,39	15,14		2,78	0,09	0,34	3,21	
1-10-2012	11,87	3,55	15,42		2,72	0,07	0,41	3,21	
1-10-2013	11,13	3,62	14,76		2,72	0,05	0,41	3,17	
1-10-2014	10,72	3,45	14,17		2,62	0,09	0,47	3,18	
1-10-2015	9,65	3,65	13,29		2,55	0,09	0,46	3,10	
1-10-2016	8,21	3,65	11,86		2,65	0,19	0,30	3,14	
1-10-2017	*7,57*	*3,68*	*11,25*		*2,79*	*0,23*	*0,31*	*3,33*	

NB.

- *De (definitieve) cijfers van 2016 zijn gebaseerd op het Kijkglas van 17-8-2017.*
- *De (voorlopige) cijfers van 2017 zijn gebaseerd op het Kijkglas van 7-12-2017, met op verzoek een correctie van twee scholen op basis van de DUO foto's.*

Bijlage 4: Basisondersteuning 2018-2022 in standaarden en indicatoren

TOTAALOVERZICHT STANDAARDEN	
1	De school heeft zicht op de leerontwikkeling van alle leerlingen en werkt opbrengstgericht.
2	De school werkt handelingsgericht en versterkt de handelingsbekwaamheid en competenties van haar personeel.
3	De school heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig voor leerlingen en docenten.
4	De school neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over.
5	De school werkt samen met ketenpartners aan een effectieve ondersteuningsstructuur.
6	De school heeft de verantwoordelijkheid van leerling, ouders, docenten en ondersteuners voor de ontwikkeling van de leerling vastgelegd.
7	De school stelt jaarlijks de effectiviteit van de ondersteuning en begeleiding vast.
8	De school heeft een ondersteuningsprofiel dat is opgenomen in het schoolplan.

1. De school heeft zicht op de leerontwikkeling van alle leerlingen en werkt opbrengstgericht	
INDICATOREN	
	De school volgt en analyseert systematisch de ontwikkeling en vorderingen van iedere leerling.
	De school hanteert een (digitaal) leerlingvolgsysteem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en ontwikkeling van leerlingen.
	De school maakt gebruikt van (digitale) overdracht systemen.
	De school werkt met de landelijke protocollen op gebied van dyslexie en ernstig reken, wiskundeproblemen en dyscalculie (ERWD) en biedt leerlingen ondersteuning aan conform deze protocollen.
	De school biedt taal- en rekenondersteuning.
	De leerontwikkeling is inzichtelijk en wordt systematisch met ouders en leerlingen besproken.
2. De school werkt handelingsgericht en versterkt de handelingsbekwaamheid en competenties van haar personeel.	
INDICATOREN	
	Docenten voldoen aan de competenties van SBL[10].
	Docenten kunnen goed omgaan met verschillen in de klas.
	De school versterkt de competenties van docenten in handelings- en opbrengstgericht werken.
	De school stelt voor elke leerling met extra onderwijsbehoeften een ondersteuningsperspectief op en legt dit vast in een ontwikkelingsperspectiefplan.
	De school heeft ondersteuning en begeleiding ingericht volgens de cycli van handelingsgericht werken.
	De school betrekt ouders bij het opstellen van een ontwikkelingsperspectiefplan.
3. De school heeft een goed pedagogisch klimaat en is fysiek en sociaal veilig voor 3. leerlingen en docenten.	
INDICATOREN	
	De school ondersteunt leerlingen actief bij het versterken van sociale vaardigheden.
	De school maakt hiervoor gebruik van effectieve (ortho-) pedagogische programma's en methodieken.
	De school bevordert een veilig sociaalpedagogisch klimaat voor leerlingen en docenten.
	De school betrekt ouders bij het bevorderen van een veilig sociaalpedagogisch klimaat voor leerlingen en docenten.
4. De school neemt leerlingen zorgvuldig aan en draagt leerlingen zorgvuldig over.	
INDICATOREN	
	De school houdt zich aan afspraken die gemaakt zijn tussen de scholen van PO - VO en MBO in de regio/provincie (Plaatsingswijzer, provinciaal verzuimprotocol, Fries plan van aanpak Dyslexie, convenant met Bureau Jeugdhulp Friesland, overdrachtskalender VMBO-MBO, Registratie en monitoring thuiszitters)
	De school houdt systematisch uitstroomgegevens bij.
	De school zorgt met ketenpartners voor warme overdracht van leerlingen met een extra onderwijs ondersteuningsbehoefte.
	De school zorgt voor een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en waar nodig extra begeleiding bij de start op de arbeidsmarkt.
	Ouders worden tijdig betrokken bij de overdracht en overgang van leerlingen.
5. De school werkt (samen met ketenpartners) aan een effectieve ondersteuningsstructuur.	
INDICATOREN	
	De school heeft beleid rond de interne ondersteuningsstructuur vastgelegd en werkt volgens de visie en uitgangspunten van het samenwerkingsverband Fryslân-Noard.
	De school heeft de interne werkprocessen hierop ingericht.
	De school betrekt ouders bij beslissingen over de ondersteuning van hun kind.

[10] Interpersoonlijk, pedagogisch, vakinhoudelijk en didactisch, organisatorisch competent, competent in het samenwerken met collega's en met de omgeving, competent in reflectie en ontwikkeling.

	De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerlingniveau haar eigen kerntaak overschrijden.
6. De school heeft de verantwoordelijkheid van leerling, ouders, docenten en ondersteuners voor de ontwikkeling van de leerling vastgelegd.	
INDICATOREN	
	De school heeft in haar schoolplan duidelijk omschreven:
	a. Wat zij leerlingen biedt aan onderwijs- en ontwikkelingsmogelijkheden.
	b. Hoe de interne signalerings-, ondersteunings- en begeleidingsstructuur is ingericht.
	c. Welke rollen en verantwoordelijkheden interne ondersteuners hebben.
	d. Wat ouders van de school mogen verwachten.
	e. Wat de school van ouders verwacht.
	f. Hoe wederzijds wordt gecommuniceerd (algemeen, bij vragen of zorgen).
	g. Hoe inspraak en medezeggenschap zijn geregeld.
	h. Hoe bij klachten en geschillen moet worden gehandeld (transparante procedures).
	De school betrekt ouders bij beslissingen die hun kind betreffen en biedt ouders toegang tot informatie en tot begeleiding bij de toewijzing van extra onderwijsondersteuning.
7. De school stelt jaarlijks de effectiviteit van de ondersteuning en begeleiding vast.	
INDICATOREN	
	De school heeft doelen geformuleerd voor het ondersteuningsaanbod en beschreven hoe zij die wil realiseren.
	De school kan aantonen welke ondersteuning en begeleiding zij aan leerlingen met een (extra) ondersteuningsbehoefte heeft geboden.
	De school evalueert jaarlijks met ketenpartners de inzet en opbrengst van de ondersteuning en begeleiding.
	De school evalueert met leerling en ouders de inzet en opbrengst van ondersteuning en begeleiding aan de hand van het ondersteunings-/zorgplan.
	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.
8. De school heeft een ondersteuningsprofiel dat is opgenomen in het schoolplan.	
INDICATOREN	
	De school heeft een specifieke pedagogische visie/visie op zorg geformuleerd.
	De school heeft een ondersteuningsprofiel (bij voorkeur volgens het format van het samenwerkingsverband) dat is opgenomen in schoolplan/zorg- of ondersteuningsplan en in de schoolgids /website is gepubliceerd
	De school betrekt ouders bij het opstellen van het ondersteunings-/zorgplan.

Aanbod interne ondersteuning
Denk hierbij aan: Begeleiden bij leren Remediale taalhulp Remediale rekenhulp Dyslexiebegeleiding Dyscalculiebegeleiding Hulples voor specifieke vakken Huiswerkbegeleiding Begeleiding bij motivatieproblemen SOVA-training Faalangstreductietraining Weerbaarheidstraining Anders, namelijk:

Bijlage 5: Doelgroep en trajecten OPDC

Doelgroep

De doelgroep voor het OPDC wordt gevormd door leerlingen in het voortgezet onderwijs. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt tussen de diverse onderwijsniveaus. Het gaat om leerlingen die te maken hebben met een mate van sociaal-emotionele problematiek die de interne begeleidingsmogelijkheden van de school te boven gaat.

Hierbij kan gedacht worden aan (een combinatie van) de volgende problemen:

- de leerling vertoont opstandig gedrag en laat zich onvoldoende beïnvloeden door de docenten of de school
- de leerling vertoont regelmatig verbaal of fysiek agressief gedrag
- de leerling is bedreigend voor de veiligheid van medeleerlingen en/of personeel
- de leerling is onvoldoende bereid zich aan regels en afspraken te houden
- er is sprake van een problematiek die het functioneren in groepsverband (ernstig) bemoeilijkt
- er is sprake van een ernstige vorm van concentratieproblematiek waardoor de leerling of de omgeving ernstige moeilijkheden ondervinden in het functioneren
- er wordt door de leerling een onevenredig zware wissel getrokken op de aandacht van de docent
- er wordt door de leerling een onevenredig groot beslag gelegd op de mogelijkheden
- van individuele begeleiding, hetgeen ten koste gaat van andere leerlingen met specifieke hulpvragen
- het functioneren van de leerling wordt door een traumatische ervaring in de privé-situatie, al dan niet tijdelijk, ernstig belemmerd
- er is sprake van een verzuimprobleem
- er is sprake van ernstige motivatieproblematiek
- er is sprake van gezinsproblematiek

Trajecten binnen het OPDC

Het OPDC kan na overleg tussen school, samenwerkingsverband en ouders & leerling worden ingezet voor jongeren die op de school van herkomst laten zien dat er sprake is van een moeizaam functioneren. De verwachting is over het algemeen dat het moeizame functioneren meer tijdelijk van aard en beïnvloedbaar is. Hierbij gaat het veelal om een combinatie van diverse probleemgebieden (zie hierboven). Binnen het OPDC wordt door middel van een intensief begeleidingsprogramma het functioneren van de jongere positief beïnvloed en wordt de jongere geactiveerd om weer regie te nemen over het eigen functioneren. Hiertoe wordt, met het oog op terugkeer naar de school van herkomst, een dagprogramma geboden, waarbinnen het onderwijstraject van de jongere zo veel mogelijk wordt gecontinueerd. In het OPDC staat de terugkeer naar de school van herkomst van de jongere centraal. Binnen het OPDC zijn er verschillende trajecten en aanpakken om deze terugkeer te bewerkstelligen:

- Voor leerlingen met voornamelijk werkhoudings- en motivatieproblemen die daardoor achterstanden hebben opgelopen, bieden we in het OPDC een onderwijsprogramma waarbij de insteek vooral didactisch van aard is. Het doel is om zo snel mogelijk weer terug te keren naar de school van herkomst.
- Voor leerlingen waarbij de aard van de problematiek vooral internaliserend is bieden we een aanpak waarbij in het onderwijsprogramma veel aandacht is voor sociaal emotionele ontwikkeling en waarbij de pedagogische aanpak voorop staat. Het terugkeertraject richting school vraagt bij deze groep vaak iets meer tijd.
- Voor leerlingen waarbij de duiding van de gesignaleerde problemen alsmede hun eventuele onderlinge samenhang nog niet duidelijk is bieden we een dagprogramma waarbinnen het onderwijstraject zoveel mogelijk wordt gecontinueerd maar waarbij ook ruimte is voor observatie en eventueel nader onderzoek.
- Voor leerlingen die langer dan 4 weken zonder geldige reden niet naar school zijn gegaan (de zogenaamde ‘thuiszitters”) en waarvoor de eigen school en/of hulpverlening geen eigen aanbod heeft, bieden we een specifiek traject aan. Bij plaatsing in dit traject blijkt in veel gevallen dat er al langer problemen waren en vaak zijn de leerlingen al langere tijd (volledig) afwezig geweest, maar werd dat in eerste instantie nog vaak als geoorloofd verzuim gezien. De problematiek waar deze leerlingen mee kampen is meestal complex en niet direct op te lossen. Het traject is voor ieder kind anders maar de globaal zijn de volgende elementen terug te vinden in de individuele aanpak: vertrouwen winnen van ouders en leerling – letterlijk

binnenkomen bij het traject op het OPDC – opbouw van aanwezigheidsdagen – vaststellen van hoe ver leerlingen zijn in hun leerontwikkeling - normaliseren van onderwijsprogramma – opbouw naar schoolgang in (reguliere) setting.

Afhankelijk van het verloop en de uitkomsten van een OPDC traject kan een vervolg plaats vinden:

- op de school van herkomst, met een duidelijk advies voor gerichte ondersteuning. De afspraak is dat dit in principe altijd het uitgangspunt en streefdoel is.
- bij hoge uitzondering op een andere VO school, en alleen als daar vooraf zeer duidelijke en sluitende afspraken over zijn gemaakt met een duidelijk advies voor gerichte ondersteuning.
- in een ander OPDC traject, maar nog steeds gericht op een terugplaatsing naar, in principe, de school van herkomst
- in een maatwerk traject als een langer maatwerk / onderwijstraject of een instroomtraject richting het vervolgonderwijs (veelal MBO) noodzakelijk is.
- in het VSO.

Duur trajecten

Bij alle trajecten in het OPDC is het uitgangspunt dat leerlingen weer terugkeren naar het reguliere onderwijs, in principe naar de school herkomst. Daarom zijn alle trajecten binnen het OPDC tijdelijk van aard. Dit duur van de trajecten varieert per traject en per leerling. Een OPDC traject duurt in principe 8 tot 12 weken. Bij de meeste trajecten volgt daarna een gefaseerd terugkeer/instroomtraject van maximaal 4 weken. In enkele gevallen duurt een traject 16 tot 20 weken (inclusief terugkeer/instroomtraject). Soms vindt nog verlenging plaats in een maatwerktraject. Bij trajecten voor ‘thuiszitters’ is vooraf niet duidelijk hoe lang een traject gaat duren. Maximaal mogen leerlingen 2 jaar ingeschreven staan bij een OPDC. Dit gebeurt echter alleen bij hoge uitzondering.

Opmerking

De komende jaren is het echter heel goed mogelijk dat de inhoud, vorm en grootte van de OPDC trajecten gewijzigd wordt omdat het de ondersteuningsvraag van leerlingen en scholen verandert onder invloed van de ontwikkelingen op het gebied van Passend Onderwijs binnen onze regio.

Bijlage 6: Schema 'Provinciale Procesafspraken onderwijs-zorg'.

"Een *onderwijs-zorgarrangement* richt zich op een leerling met een onderwijs- en ondersteuningsbehoefte en diens omgeving, waarin regulier of speciaal onderwijs niet alleen kan voorzien. Doel is het realiseren van een passend ontwikkelingsperspectief, inclusief het bevorderen van de schoolloopbaan van de leerling, dankzij een integrale aanpak op school, in de vrije tijd en thuis. Het gaat om een arrangement waarin onderwijs en één (of meerdere) instelling(en) liefst structureel samenwerken met ouders en leerling, op basis van één gezin, één kind, één plan en één procesregisseur. Uitgangspunt in de uitvoering is het versterken van de eigen kracht van de leerling en diens omgeving, op basis van afspraken die gemeente en onderwijs maken."

Zorgvraag leerling staat centraal	- Leerling heeft extra ondersteuningsbehoefte op school en/of thuis nodig in de vorm van een onderwijs-zorgarrangement (zie hierboven beschreven). - Soms is meer onderwijs dan zorg nodig, soms meer zorg dan onderwijs. Het belang van het kind staat altijd voorop. Door de school van herkomst heeft afstemming in het interne zorgoverleg en met ouders al plaatsgevonden. Er is een ondersteuningsplan gemaakt. Gezamenlijke conclusie is dat er meer nodig is dan de individuele school kan bieden.
Multidisciplinair Overleg (MDO) / Collateraal Overleg	- School heeft zorgplicht en draagt zorg voor een multidisciplinair overleg over een individuele leerling (OZO), in afstemming met of in aanwezigheid van ouders. - **Basispartners**; vertegenwoordiging school, het samenwerkingsverband, gebiedsteam medewerker of medewerker GI, leerplichtambtenaar (bij verzuim, thuiszitten, schorsingen, vrijstellingen en verwijderingen) - Indien nodig afstemming met veiligheid / justitiële keten / RMC / jongerenpunt /politie / zorgaanbieder. - Aanmeldingen voor dit Onderwijs- Zorgoverleg bij: o PO: voorzitter ZAT o VO: voorzitter ZAT of vergelijkbaar zorgoverleg o MBO: voorzitter zorgoverleg
Gezamenlijk plan	- Er wordt een gezamenlijk zorgplan opgesteld waarin staat beschreven welke zorg en ondersteuning nodig is, voor welke periode en wat een ieder zijn verantwoordelijkheid daarin is, inclusief het evaluatieproces. - Eén persoon wordt benoemd als procesregisseur. - De intentie is om z.s.m. terug te keren naar het onderwijs, daar waar mogelijk.
Gezamenlijke financiering	- Belangrijkste partijen: school(bestuur), samenwerkingsverband (SWV), gebiedsteam / gecertificeerde instellingen (gemeente); - Duidelijke afspraken maken over wie wat financiert en faciliteert en voor hoe lang. Er wordt pas groen licht afgegeven op het moment dat er een gezamenlijk plan is gemaakt, waarbij het gebiedsteam of gecertificeerde instelling vroegtijdig is betrokken. Dan vindt financiële afhandeling plaats volgens de administratieve processen van onderwijs en gemeenten (systematiek inkoop jeugdzorg 2018)
Vrijstellingen	- Vrijstelling van inschrijving of van geregeld schoolbezoek (meer dan 10 dgn.) gaat altijd via de leerplichtambtenaar. Een vrijstelling kan alleen worden afgegeven (door een onafhankelijke deskundige) na advies van het OZO. - De leerplichtambtenaar en het Samenwerkingsverband moeten vroegtijdig betrokken zijn.
Regionale actietafel	- In elke RMC regio is een Regionale Actietafel voor casussen die de schoolinterne ondersteuningsstructuur en het samenwerkingsverband te boven gaan én waar sprake is van stagnatie in het proces. - Deelnemers zijn in ieder geval de directeur van SWV PO *of* SWV VO *of* SWV MBO, teamleider van het gebiedsteam of gecertificeerde instelling, leerplichtambtenaar en de procesregisseur van de casus. Hier is ook doorzettingsmacht georganiseerd. - De actietafel komt bijeen op initiatief van het OZO of één van de deelnemers aan de Actietafel.
Inzet onderwijs(zorg)consulenten (facultatief)	- Onderwijs(zorg)consulenten zijn inzetbaar bij problematiek rond plaatsing, schorsing, verwijdering van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. Ook proberen onderwijsconsulenten oplossingen te vinden voor kinderen die langdurig thuiszitten zonder uitzicht op een onderwijsplaatsing. - Voor Noord-Nederland is een speciale onderwijs-zorgconsulent aangesteld (Kees Bouma) voor o.a. advies en informatie over complexe casussen (AWBZ, WLZ, lvb, Jeugdwet).

Bijlage 7: Verdeling verantwoordelijkheden Jeugdwet en Passend Onderwijs

	Jeugdwet	Passend Onderwijs
1. Persoonlijke verzorging op school		
Gekoppeld aan onderwijsactiviteiten		X
Overige persoonlijke verzorging	X (kan ook via WZL of Zvw lopen)	
2. Leerstoornissen van leerlingen		
Behandeling op het gebied van: • Lezen • Rekenen • Schriftelijke uitdrukkingsvaardigheden • Leerstoornis (NAO)		X
3. Hulp bij leerproblemen		
Remedial Teaching of motorische remedial teaching (MRT)		X
Begeleiding op school	X (Gericht op zelfstandigheid, zelfredzaamheid of maatschappelijke participatie)	X (Gericht op onderwijsactiviteiten)
Ernstige reken- en wiskundeproblemen en dyscalculie (ERWD)		X
Begeleiding bij stoornis op gebied van leren		X
Taal- en spraakstoornissen (vergoeding logopedie valt onder ziektekostenverzekering)		X
4. Intelligentietest		
Onderzoek als onderdeel van diagnostisch proces in het kader van jeugdhulp	X	
Onderzoek als onderdeel van diagnostiek in het kader van onderwijs		X
5. Dyslexie		
Diagnose en behandeling EDD (Ernstige Enkelvoudige Dyslexie)	X	
Begeleiding bij EDD		X
Onderzoek naar dyslexie, niet zijnde EDD		X
Fysieke hulpmiddelen		X
6. Diagnostisch Onderzoek		
Diagnose en behandeling jeugdpsychiater of kinderarts	X	
Onderwijsondersteuning (pedagogisch didactisch onderzoek)		X
7. Ondersteuning van persoonlijke ontwikkeling van de leerling ten behoeve van zijn/ haar leerontwikkeling		
Speltherapie gericht om spelenderwijs leerproblemen aan te pakken		X
Onderzoek of tijdelijke begeleiding door een orthopedagoog of een psycholoog		X
Het aanschaffen van aangepast materiaal (bijv. pictogrammen of braille leerboeken		X
Sociale vaardigheidstraining		X
Kindcoaching		X (Primair onderwijs)
8. Schoolmaatschappelijk werk	X (Primair onderwijs	

Bijlage 8: Schematisch verdelingsmodel ondersteuningsmiddelen

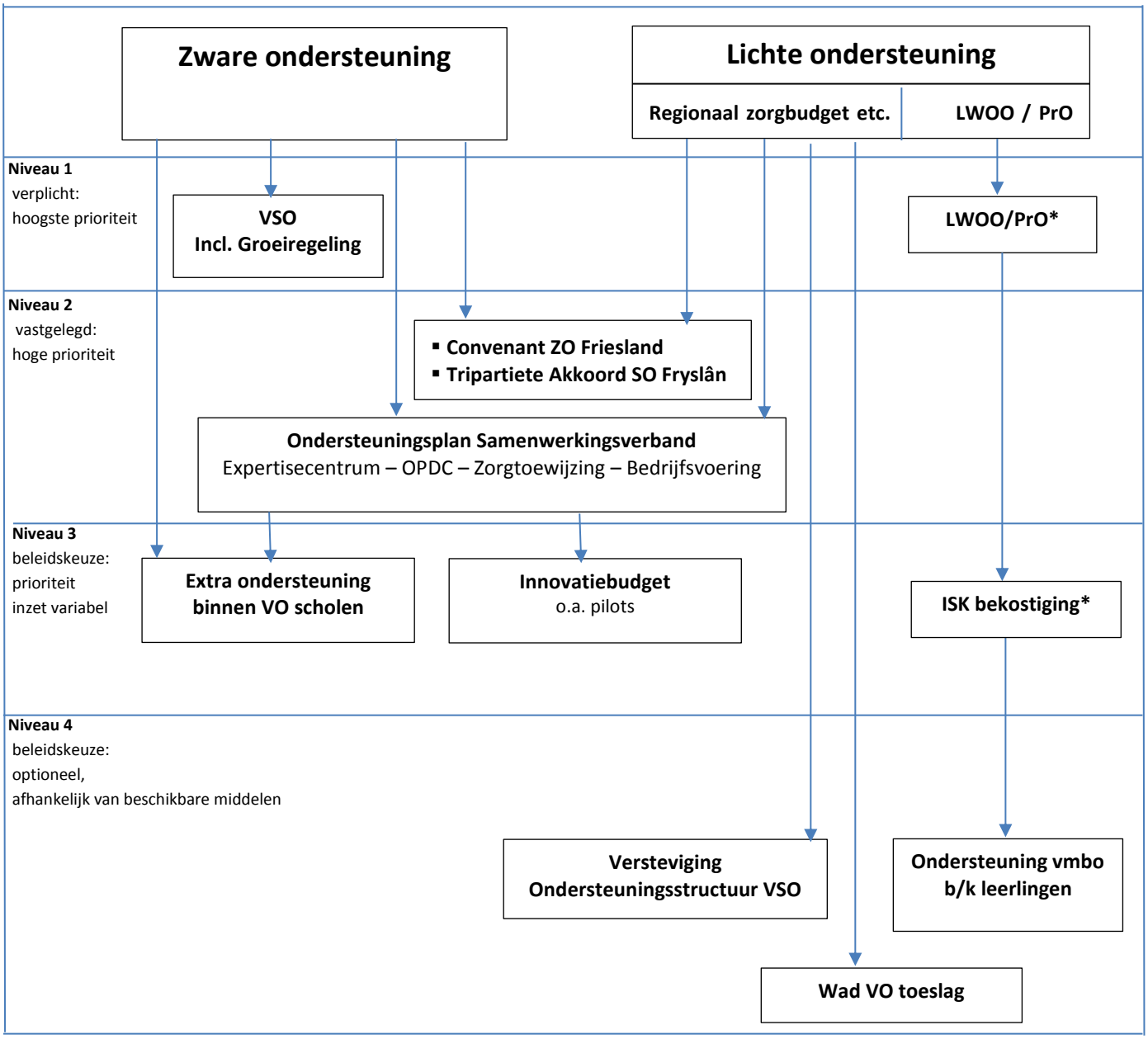

** Indien er wordt overgegaan tot een volledige opting out dan vervalt de verplichte afdracht LWOO via DUO en zal het samenwerkingsverband een eigen systematiek ontwikkeld hebben voor de verdeling van deze middelen binnen het VMBO (hierin zal ook de positie van ISK zijn meegenomen).*

Toelichting bij Schematisch verdelingsmodel Ondersteuningsmiddelen SWV Fryslân-Noard

Niveau 1: verplichte en rechtstreekse afdracht door DUO aan V(S)O scholen

- bekostiging van extra ondersteuning binnen de VSO scholen op basis van TLV en residentiële plaatsingen
- bekostiging van LWOO en PRO geïndiceerde leerlingen

Niveau 2: vastgelegde afspraken

- Uitvoering van het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband
- overdracht van middelen voortvloeiend uit convenant met ZO Friesland voor overdragen van bekostiging aan SWV ZO Friesland voor leerlingen van het Lauwerscollege (Kollum) en Sevenwolden (Grou)
- overdracht van middelen aan SO Fryslân voor inzet ambulante begeleiding op basis van Tripartiete Akkoord

Niveau 3: overdracht middelen voor extra ondersteuning naar scholen en die vastgelegd zijn in het ondersteuningsplan (afhankelijk van beschikbare middelen)

- Middelen die naar de VO scholen worden overgedragen voor het organiseren van (extra) ondersteuning binnen de scholen.
- Middelen bestemd voor pilots die voortvloeien uit het ondersteuningsplan (met name gericht op het bieden van een dekkend aanbod van passend onderwijs)

Niveau 4: overdracht middelen voor extra ondersteuning naar scholen en die vastgelegd zijn in beleidskeuzes via bestuursbesluiten (afhankelijk van beschikbare middelen)

- Middelen die naar de V(S)O scholen worden overgedragen voor het organiseren van (extra) ondersteuning binnen de scholen.
- Bekostiging van ISK leerlingen waarvoor geen nieuwkomersbekostiging meer ontvangen wordt.

Scholen verantwoorden deze middelen binnen onderstaande kaders

- Begeleiding / ondersteuning van leerlingen.
  Denk aan individueel niveau, in groepjes.
- Scholing/coaching gericht op passend onderwijs.
  Denk aan scholing en/of intervisiegroepen van docenten/mentoren, gericht op bijvoorbeeld van werken met OPP, handelingsgericht werken, omgang met leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoefte
- Het (verder) ontwikkelen van (beleid t.a.v.) basisondersteuning en extra ondersteuning.
  Denk aan monitoren ondersteuningsbehoefte, uitbreiden ondersteuningsaanbod, optimaliseren interne samenwerking
- Het op organisatieniveau versterken van de ondersteuningsstructuur.
  Denk aan kleine klassen, uitbreiden zorguren, overlegstructuur in- en extern.
- Anders, nl……..